

Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale

**Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și
Capacității de Muncă**

RAPORT

**de totalizare a activității Consiliului Național
pentru Determinarea Dizabilității și Capacității
de Muncă pentru anul 2017**

Rezultatele activității Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă pentru anul 2017

Situația persoanelor cu dizabilități în Republica Moldova

Potrivit estimărilor, la situația 01.01.2018 în RM numărul total al persoanelor cu dizabilități din rândul beneficiarilor de pensii pe dizabilitate și alocații sociale, *aflați la evidența CNAS* constituie 179628 persoane, dintre care adulți – 167952 și copii – 11676. La 10 mii locuitori în medie revin 506 persoane cu dizabilități, sau fiecare a 20-a persoană deține grad de dizabilitate. Pentru anul 2017, ponderea estimativă a persoanelor cu dizabilități din populația medie pe țară (3551954) constituie 5%, pentru populația adultă (2868549) – 5,8%, și copii (683405) – 1,7%. Comparativ cu anul 2016 numărul persoanelor cu dizabilități a scăzut cu 1496 cazuri (0,8%), la adulți – cu 1243 cazuri (0,8%), numărul copiilor cu dizabilități în vârstă de până la 18 ani s-a micșorat cu 70 cazuri (0,6%).

Tabelul 1. Numărul persoanelor cu dizabilități în RM la situația 01.01.2018 (a.2014-2017)

Total persoane cu dizabilități, (inclusiv):	Anul 2014		Anul 2015		Anul 2016		Anul 2017	
	c/abs	%	c/abs	%	c/abs	%	c/abs	%
	183953	100	183564	100	181124	100	179628	100
Adulți	170507	92,6	170621	92,9	169378	93,5	167952	93,5
Copii	13446	7,3	12943	7,1	11746	6,5	11676	6,5

Sursa CNAS

Tabelul 2. Categoriile de persoane cu dizabilități beneficiari de pensii/alocații sociale, 01.01.2018 (a.2014-2017)

	a. 2014	a. 2015	a. 2016	a.2017
Pensionari pe dizabilitate, mii (inclusiv):	137,19	136,29	135,28	131,02
În urma unei boli obișnuite	131,4	131,2	130,5	126,2
În urma unui accident de muncă	2,6	2,5	2,3	2,2
În urma unei boli profesionale	0,09	0,09	0,08	0,08
Participanți la lichidarea avariei de la Cernobîl	1,8	1,8	1,7	1,7
Din rândul militarilor	0,8	0,7	0,7	0,7
Beneficiari de alocații sociale de stat, mii (inclusiv):	47,3	47,2	45,7	48,6
Persoane cu dizabilități	6,6	7,1	7,1	9,6
Dizabilități din copilărie	27,2	27,2	26,9	27,3
Vârsta de până la 18 ani	13,4	12,9	11,7	11,7

Sursa CNAS

În structura categoriilor de persoane cu dizabilități la evidența organelor de asigurări sociale, pensionarii pe dizabilitate reprezintă 73%, iar beneficiarii de alocații 27%. Pe parcursul anului 2017 circa 131 mii persoane cu dizabilități au beneficiat de pensii de dizabilitate, iar 49 mii persoane au beneficiat de alocații sociale. În cazul persoanelor cu dizabilități care beneficiază de pensii, numărul acestora s-a micșorat cu 3% comparativ cu anul 2016. În dependență de cauza care a determinat stabilirea dizabilității, se constată, că în proporție de 95 la sută dizabilitatea a survenit în urma unei boli obișnuite, 1,7% pe motiv de accidente de muncă, boală profesională – 0,06%, participanți la lichidarea avariei de la Cernobîl 1,3% și 0,6% – militari sau serviciu special.

Managementul resurselor umane

Efectivul-limită al Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă pe parcursul anului 2017 este de 230 de unități aprobate, din care au fost ocupate – 221,25 funcții, vacante – 8,75 funcții, total personal angajat - 253 salariați (de bază – 174 persoane, cumul extern – 37 persoane, cumul intern – 42 persoane, 16 persoane sunt cu dizabilități (6,3%).

Personal medical (medici expertiza a capacității de muncă) – 106 funcții aprobate (conform statelor de funcții) – 100 ocupate, 6 – vacante (la CTDDCM Drochia toate funcțiile de medici expertiza a capacității de muncă sunt vacante), de vârstă pensionară – 52 persoane.

Asistenți sociali – 28 funcții (aprobate conform statelor de funcții), 26 – ocupate, vacante – 2, de vârstă pensionară – 2 persoane. Toți dețin studii superioare în domeniu și activează în conformitate cu fișa de post aprobată. Psihopedagogi – 20 funcții (aprobate conform statelor de funcții), ocupate – 18,50, vacante – 1,5. Toți dețin studii superioare în domeniu și activează în conformitate cu fișa de post aprobată.

Personal medical mediu (asistent medical (superior)) – 29 funcții (aprobate conform schemei de încadrare), 29 ocupate, de vârstă pensionară - 9 persoane.

Alt personal – 69 funcții (aprobate conform statelor de funcții), ocupate – 55, vacante – 5,25. De vârstă pensionară – 10 persoane.

În structura CNDDCM sunt următoarele subdiviziuni: administrația, serviciul audit intern, secția economico-financiară secția juridică și resurse umane, secția metodică și statistică, serviciul tehnologii informațional, serviciul ingineresc și auxiliar, consiliul de control și revedere a deciziilor, 4 consilii specializate, si 22 consilii teritoriale.

Ca urmare a examinării migrării resurselor umane în cadrul CNDDCM, rezulta: state de funcții – 230 de unități; total salariați – 253; total pensionari – 29 %; cumularzi externi – 37; cumularzi interni – 42; consilii specializate – 4; consilii teritoriale – 22; cadrul administrativ – 8 (director general – 1, director adjunct - 2, asistent medical șef - 1, șef secția economico-financiară – 1, șef secție juridică și resurse umane (jurist) – 1, șef secție metodică și statistică, medic expertiza a capacității de muncă – 1, șef serviciu tehnologii informaționale (specialist TI) – 1; șef CT/CS/CCRD – 26 (vacant șef consiliu CTDDCM Drochia); medici expertiza a capacității de muncă – 106; asistenți sociali – 26; psihopedagogi – 17; asistenți medicali (superiori) – 30; registratori medicali – 4; infirmieră (inclusiv cu atribuții de arhivar) – 26; personal auxiliar și de deservire – 41.

În perioada de referință 23 medici expertiza a capacității de muncă au primit instruiți de formare profesională continuă în cadrul USMF „Nicolae Testemițanu”. Toți asistenții sociali și psihopedagogii din subdiviziunile CNDDCM au beneficiat de instruiți în cadrul UPS „Ion Creangă”, în baza acordului de colaborare, conform programului oferit de catedra de perfecționare. A fost prelungită categoria de calificare la 4 medici expertiza a capacității de muncă și 3 asistenți medicali superiori. Reprezentanții ai CNDDCM au participat la vizite de negocieri pe marginea securității sociale în Germania, Letonia; s-au efectuat vizite de schimb de experiență în România și reprezentanți din Lituania au vizitat CNDDCM, în rezultatul cărora s-au încheiat acorduri de colaborare între țării.

Managementul economico – financiar

În anul 2017 CNDDCM a executat mijloacele financiare planificate, alocate de la bugetul de stat, la nivel de 75%. Alocațiile la articolul retribuirea muncii (contributii de asigurari sociale, prime de asigurare medicala) s-au executat efectiv 95 % din limita cheltuielilor precizate la acest capitol.

Managementul financiar din cadrul CNDDCM pe perioada anului 2017 s – a marcat prin planificarea parțială a surselor necesare pentru realizarea reformei conform prevederilor Conceptului privind reformarea sistemului de determinare a dizabilității și capacității de munca din 4 mai 2017, aprobat și semnat de prim-ministru Pavel Filip. Un accent deosebit a fost pus pe corelarea strânsă a cadrului de cheltuieli cu cadrul de resurse disponibile astfel au fost înregistrate solduri neutilizate la unele capitole

cum ar fi: Reparații capitale ale clădirilor, procurarea mijloacelor de transport, procurarea altor mijloace fixe, servicii de reparații curente. Sursele financiare sus numite cât și economiile formate la alte capitole urmau a fi redirectionate la capitolele necesare pentru implementarea Conceptului. Din motivul că termenii au fost restrinși și nu s-a reușit identificarea sediilor, aceste sume au rămas neutilizate în anul 2017.

Managementul serviciului Tehnologii Informaționale

Pe parcursul anului 2017 Serviciul Tehnologii Informaționale a continuat activitatea într-o dezvoltare și implementarea modului Sistemului Informațional Automatizat în Asistența Socială, venind cu propuneri de rigoare în baza Hotărârii de Guvern nr.65 din 23.01.2013 către dezvoltatorii sistemului - BASS SYSTEM. Au fost petrecute convorbiri și ședințe de comun cu reprezentanții BASS SYSTEM și consultanții naționali ai MSMPS unde s-au discutat modalitatea și rolul de a monitoriza și eficientiza procedura de examinare a rapoartelor solocitanților pentru determinarea dizabilității, cazurilor care necesită monitorizare dar și integrarea cu alte sisteme informatice ale instituțiilor publice, care vor asigura transparența procedurilor de determinare a dizabilității. În prezent modulul CNDDCM este la ultima etapă de implementare a cerințelor solicitate. Pe parcursul acestui an au avut loc peste 2000 de convorbiri telefonice cu angajații consiliilor cu acordarea suportului tehnic necesar. Totodată în acest an a fost lansată și pagina WEB oficială a Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă. După consultații cu reprezentanții OMS, ONU s-a stabilit obiectivul de a modifica pagina WEB astfel încât pe primul plan să fie accesul la informație a tuturor persoanelor cu dizabilități, cu posibilitatea de a lansa propuneri, întrebări și sugestii pe site cât și înregistrarea on-line. La moment CNDDCM este vizat în proiectul Băncii Mondiale în cadrul Proiectului Modernizarea Serviciilor Guvernamentale 2018-2022. În această componență

se regăsesc: 1) Reengineeringul proceselor de management și coordonarea reformelor în CNDDCM; 2) Formarea platformei și serviciilor digitale (incl. formarea și extinderea punctelor de acces pentru servicii electronice); 3) Dezvoltarea capacității instituționale în furnizare de servicii de către CNDDCM.

Managementul juridic

Pe parcursul anului 2017 au parvenit în total 409 petiții, cu 22% mai puțin ca anul precedent (2016 - 524 petiții). Cu subiect de solicitare de încadrare în grad de dizabilitate-158-39% petiții (a.2016-170-32%), comparativ cu anul precedent mai mult cu 7%; cu dezacord petiții 107-26% (a.2016-190-36%), mai puțin cu 10% ca anul precedent.

Prin prisma Legii cu privire la petiționare nr. 190-XIII din 19.07.1994, din subiectele invocate în petiții cu conținut de solicitare de expertizare și dezacord, o mare parte sunt condiționate de cuantumul mic al pensiei pe dizabilitate și alocațiile stabilite și/sau suspendate, deoarece cuantumul pensiei/alocației scade o dată cu micșorarea gradului, ceea ce impune o indignare din partea cetățenilor.

Din numărul total de petiții, un număr mare este cu solicitări de explicații a metodologiei de determinare a dizabilității, a programului de reabilitare și incluziune socială, inclusiv a recomandărilor de muncă, eliberare copii ș.a. Toate petițiile au fost examinate în conformitate cu prevederile actelor normative și legislative în vigoare. Termenele de examinare nu au fost depășite. Au fost primite în audiență 183 persoane cu diverse subiecte invocate, care au fost soluționate conform normelor juridice. Au fost convocate 9 ședințe a Comisiei de Litigii de pe lângă Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale cu examinarea a 61 de contestații din care 56 au fost respinse ca fiind nefondate, 3 - revăzute în cadrul CCRD, 2- contestații respinse ca depuse tardiv. Reprezentantul desemnat de CNDDCM a participat la 26 procese judecătorești în instanțe de toate nivelele, unde au fost examinate 14 acțiuni înaintate de către reclamanți, 11 dosare civile finisate cu câștig de cauză pentru CNDDCM (în instanța de fond – 8, la Curtea supremă de justiție – 3 dosare), 1 - remisă spre reexaminare în prima instanță.

Tabelul 3. Repartizarea petițiilor după solicitări, anul 2017

CSDDCMși CTDDCM	Solicitarea expertizării	Subiect de dezacord cu gr.dezizabil itate	Eliberare copii, rectificări certificate	Incorectitud ine în comportam ent	Ajutor social	Colective	Informație p-ru MSMPS	Informații de competența altor instituții	Petiții repetate	Explicare recom. de muncă	Anonime	E-mail	Total
Bălți	11	9	3				2					1	26
Calarași	3		2										5
Orhei	9	3	6		1				1				20
Șoldănești	5	2	1	1									9
Sîngerei	4	2	2				1						9
Drochia	4	1	2										7
Fălești	11	6					1						18
Șt-Vodă	4	3	1		1								9
Dondușeni	3						1						4
Edineț	3	4	2				1						10
Ungheni	2	4	1										7
Hîncești	3	3	1	1				1					9
Soroca	2	4	4										10
C-Lunga	1												1
Comrat	3	2					1						6
Cahul	3	2	2										7
Cimișlia	3	3	3										9
Penitenciar	4	1											5
Sect.Centru	7	6					2	2		1			27
Sect.Ciocana	8	6	11				1						26
Sect.Buiucani	10	1	10					1					22
Sect.Rîșcani	10	4	9			1				1			25
Sect.Botanica	13	4	4					1		1		1	24
CSDDCM O		3											3
CSDDCM Ps		6											6
CSDDCM Ft.		1											1
CSDDCM Pd													
CCRD	3	25	2				1	2		5			33
CNDDCM	28	2	5			2	12	9		4		8	71
TOTAL	158	107	80	2	2	3	23	16	1	8			409

Indicatori de bază privind activitatea Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă, anul 2017

Pe parcursul anului 2017 au fost expertizate total (primar și repetat) 63256 persoane (adulți și copii), din care încadrate în grad de dizabilitate 59807 (primar și repetat) persoane. Persoanele adulte cu dizabilități reprezintă 87,3% din dizabilitatea totală (primară și repetată), iar copiii cu dizabilități (primară și repetată) – 12,7%.

În conformitate cu HG nr. 1413 din 27.12.2016 au fost eliberate total 4005 concluzii privind compensarea cheltuielilor de deservire cu transport a persoanelor cu dizabilități, inclusiv pentru adulți – 3339, copii – 666. Din mediul urban – 1700, cel rural – 2305 .

Tabelul 4. Persoane cu dizabilități (primari și repetați), a. 2016-2017

	2016		2017	
	c/abs	%	c/abs	%
TOTAL persoane cu dizabilități (primari și repetați)	60788	100%	59807	100%
inclusiv cu: - grad sever	7619	12,5	7295	12,2
- grad accentuat	35653	58,7	34388	57,5
- grad mediu	17516	28,8	18124	30,3
Inclusiv <u>adulți</u> cu dizabilități TOTAL (primari și repetați)	52856	100%	52212	100%
inclusiv cu: - grad sever	5594	10,6	5661	10,8
- grad accentuat	31686	60,0	30543	58,5
- grad mediu	15576	29,5	16008	30,7
Inclusiv <u>copii</u> cu dizabilități TOTAL (primari și repetați)	7932	100%	7595	100%
inclusiv cu: - grad sever	2025	25,5	1634	21,5
- grad accentuat	3967	50,0	3845	50,6
- grad mediu	1940	24,5	2116	27,9

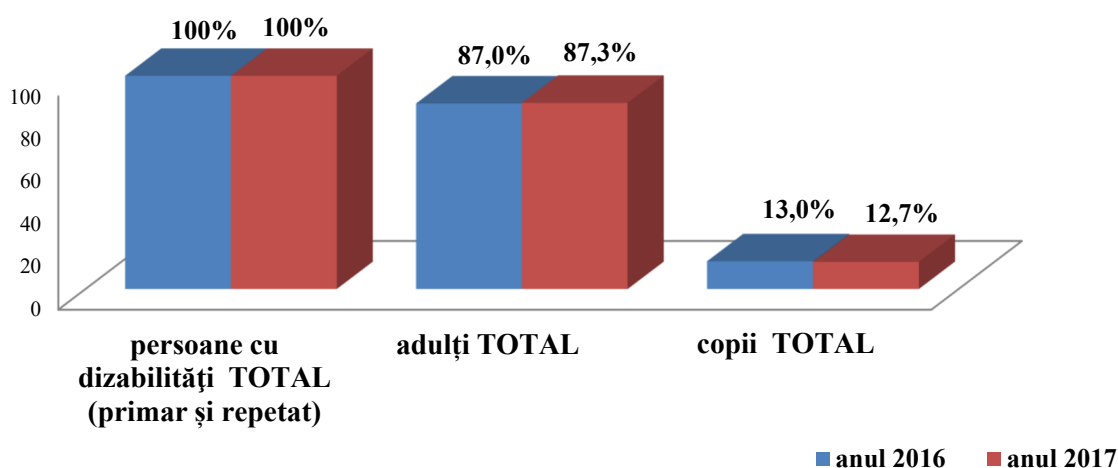

Figura 1. Persoane cu dizabilități, a. 2016-2017

În conformitate cu recomandările din Programul individual de reabilitare și incluziune socială la adulți au fost sistematizate următoarele date statistice estimative prezentate în următorul tabel.

Tabelul 5. Recomandări din Programul individual de reabilitare și incluziune socială la adulți, a. 2017

Recomandări		TOTAL <i>recomandat</i>	CAZ PRIMAR			CAZ REPETAT				
			Total	<i>recomandat</i>		Total	<i>recomandat</i>		<i>beneficiat (estimativ)</i>	
				urban	rural		urban	rural	urban	rural
<i>Recomandări medicale</i>	Protezare auditivă	203	62	32	30	141	68	73	17	16
	Protezare oculară	85	26	12	14	59	39	20		1
	Alte tipuri de proteze	566	177	91	86	389	160	229	42	49
	Altele	421	19	8	11	402	195	207	34	79
<i>Recomandări pentru asistență socială și profesională</i>	Îngrijire la domiciliu	1196	361	159	202	835	312	523	119	358
	Articole protetico-ortopedice	1005	222	96	126	783	403	380	89	48
	Fotoliu rulant fără motor	860	223	100	123	637	223	414	37	36
	Asistență personală	2464	892	347	545	1572	620	952	117	240
	Centru de zi	2119	331	116	215	1788	618	1170	7	11
	Centru de plasament temporar	33	12	10	2	21	10	11	2	3
	Casă comunitară	189	26	16	10	163	69	94	35	1
	Respiro	209	65	43	22	144	67	77	1	1
	Reabilitare sanatorială	16396	2844	1106	1738	13552	3627	9925	354	574
	Locuință protejată	669	226	108	118	443	205	238	98	41
	Echipă mobilă	156	50	19	31	106	36	70	5	21
	Orientare și formare profesion.	3201	889	460	429	2312	997	1315	109	110
	Întreprindere specializată	871	162	77	85	709	327	382	36	19
	Adaptare rezonabilă a locului de muncă	15521	3551	1669	1882	11970	5558	6412	336	122
	Reabilitare profesională	1355	392	245	147	963	675	288	10	8
	Altele	2599	880	444	436	1719	602	1117	81	123
<i>Recomandări pentru procesul educațional</i>	Educare și instruire în instituții de învățământ	220	61	46	15	159	94	65	27	13
	Educare și instruire la domiciliu	14	5	2	3	9	4	5		
	Adaptare rezonabilă a condițiilor de învățare și instruire	172	45	27	18	127	66	61	2	2
	Serviciul de suport	8	4	1	3	4	1	3		
	Cadru didactic de sprijin	2	2	1	1					
	Matreiale didactice și instructive în sistemul Braille									
	Translare în limbaj mimico-gestual									
	Programe individuale de instruire/educare	5				5		5		
	Altele	13	5	2	3	8	6	2		
TOTAL		50552	11532	5237	6295	39020	14982	24038	1558	1876

Tabelul 6. Deficiențe stabilite la persoane în vârstă de 18 ani și peste (primar și repetat)

Nr	Denumirea	TOTAL:	În localități urbane			În localități rurale		
			Total	femei	bărbați	Total	femei	bărbați
1	Deficiențe ale sistemului nervos și funcțiilor mentale globale:	13165	5473	2243	3230	7692	3055	4637
	- deficiențe neurologice	8194	2988	1201	1787	5206	1958	3248
	- tulburări psihice	4199	2004	809	1195	2195	979	1216
	- sechelele intervențiilor chirurgicale la nivel SNC	772	481	233	248	291	118	173
2	Deficiențe ale structurilor și funcțiilor senzoriale:	2574	948	515	433	1626	744	882
	- deficiențe ale str. ochiului și f-ției vizuale, inclusiv anexele ochiului	2126	766	413	353	1360	612	748
	- deficiențe ale structurii și funcției auzului	436	175	98	77	261	128	133
	- afecțiuni congenitale ale structurilor și f-țiilor senzoriale	12	7	4	3	5	4	1
3	Surdmutitate congenitală	12	4	2	2	8	2	6
4	Deficiențe somatice:	17698	6137	2539	3598	11561	4578	6983
	- deficiențe ale sistemului cardiovascular și funcțiilor sale	8384	2997	1063	1934	5387	1889	3498
	- deficiențe ale aparatului respirator și funcțiilor sale (fără TBC)	1298	451	209	242	847	343	504
	- def. ale structurii sistemelor digestiv,metabolic,endocrin și funcțiilor sale	6649	2356	1096	1260	4293	1970	2323
	- deficiențe ale structurii sistemului genito- urinar și funcțiilor sale	832	317	156	161	515	255	260
5	Tuberculoza	1685	549	163	386	1136	339	797
	- afectarea structurii și a funcției pulmonare	1615	538	159	379	1077	314	763
	- afectarea extrapulmonară	70	11	4	7	59	25	34
6	Deficiențe ale structurii sistemului imunitar și funcțiilor sale	421	199	85	114	222	114	108
	- deficiențe imunitare cronice	131	43	18	25	88	48	40
	- infecția HIV-SIDA	206	114	47	67	92	47	45
	- deficiențe hematologice	84	42	20	22	42	19	23
7	Deficiențe ale structurii și funcțiilor aparatului locomotor	6864	2289	1069	1220	4575	1996	2579
	- deficiențe osteoarticulare	6084	1949	858	1091	4135	1757	2378
	- colagenozele	614	294	182	112	320	179	141
	- deficiențe ale structurii și funcțiilor mușchilor	166	46	29	17	120	60	60
8	Deficiențe ale structurii pielii, anexelor și funcției tegumentelor	203	66	34	33	137	81	56
9	Patologia oncologică	7209	3128	1482	1646	4081	2012	2069
10	Patologia genetică	103	54	33	21	49	24	25
	- deficiențe determinate de afectarea unei structuri/funcții a organismului	61	25	13	12	36	15	21
	- deficiențe determinate de afectarea multiplă a organismului	20	13	6	7	7	3	4
11	Transplant de organe, țesuturi, cellule (stări după transplant)	30	14	6	8	16	7	9
12	Autism	6	3	1	2	3		3
13	Alte	432	88	41	47	344	156	188
14	TOTAL	50402	18920	8183	10737	31482	13140	18342

Tabelul 7. Deficiențe stabilite la copii 0-17 ani 11 luni 29 zile (primar și repetat)

Nr	Denumirea	TOTAL	În localități urbane			În localități rurale		
			Total	femei	bărbați	Total	femei	bărbați
1	Deficiențe ale sistemului nervos și funcțiilor mentale globale:	2578	755	278	477	1823	771	1052
	- deficiențe neurologice	1173	371	136	235	802	321	483
	- tulburări psihice	1089	289	98	190	800	424	506
	- sechelele intervențiilor chirurgicale la nivel SNC	128	67	31	36	61	26	35
2	Deficiențe ale structurilor și funcțiilor senzoriale:	521	191	91	100	320	131	189
	- deficiențe ale str. ochiului și f-ției vizuale, inclusiv anexele ochiului	258	93	46	47	165	67	98
	- deficiențe ale structurii și funcției auzului	177	62	25	37	115	49	66
	- afecțiuni congenitale ale structurilor și f-țiilor senzoriale	70	33	19	14	37	12	25
3	Surdomutitate congenitală	20	7	2	5	13	5	8
4	Deficiențe somatice:	2269	897	396	501	1372	576	796
	- deficiențe ale sistemului cardiovascular și funcțiilor sale	858	307	155	152	551	242	309
	- deficiențe ale aparatului respirator și funcțiilor sale (fără TBC)	310	110	39	72	199	85	114
	- def. ale structurii sistemelor digestiv, metabolic, endocrin și funcțiilor sale	660	305	140	165	355	156	198
	- deficiențe ale structurii sistemului genito- urinar și funcțiilor sale	399	166	59	107	225	90	135
5	Tuberculoza	32	17	3	14	15	6	9
	- afectarea structurii și a funcției pulmonare	31	17	3	14	14	6	8
	- afectarea extrapulmonară	1				1		1
6	Deficiențe ale structurii sistemului imunitar și funcțiilor sale	162	54	27	27	108	50	58
	- deficiențe imunitare cronice	31	13	7	6	18	8	10
	- infecția HIV-SIDA	26	12	6	6	14	10	4
	- deficiențe hematologice	95	29	14	15	66	27	39
7	Deficiențe ale structurii și funcțiilor aparatului locomotor	970	342	162	180	628	262	366
	- deficiențe osteoarticulare	830	298	143	155	532	234	298
	- colagenozele	28	14	5	9	14	7	7
	- deficiențe ale structurii și funcțiilor mușchilor	84	21	9	12	63	17	46
8	Deficiențe ale structurii pielii, anexelor și funcției tegumentelor	125	27	14	13	98	44	54
9	Patologia oncologică	216	90	47	43	126	62	64
10	Patologia genetică	281	117	58	59	164	81	83
	- deficiențe determinate de afectarea unei structuri/funcții a organismului	149	44	19	25	105	57	48
	- deficiențe determinate de afectarea multiplă a organismului	103	54	27	27	49	21	28
11	Transplant de organe, țesuturi, cellule (stări după transplant)	7	3	1	2	4	3	1
12	Autism	117	68	8	60	49	11	38
13	Alte	63	26	6	20	37	16	21
14	TOTAL	7361	2594	1093	1501	4767	2018	2749

Activitatea CCRD

În cadrul CCRD pe parcursul anului 2017 au fost examinate repetat total 1312 persoane (a.2016 – 1468), dintre care în vârstă aptă de muncă – 1183 persoane (a.2016 – 1330), până la vârsta de pensionare – 62 persoane (a.2016 – 80) și copii – 67 persoane (a.2016 – 58). În mod de recurs au fost expertizate repetat 734 persoane, deciziile modificate în 195 cazuri (27%), dintre care grad majorat – 172 cazuri, micșorat – 5 cazuri și anulat în 18 cazuri. În mod de control au fost examinate 180 persoane, deciziile modificate în 104 cazuri (58%), dintre care grad majorat – 1 caz, micșorat – 68 cazuri și anulat în 35 cazuri. În mod consultativ au fost examinate 398 cazuri, inclusiv 46 cazuri în baza acordurilor bilaterale între state (Austria, Bulgaria, Belgia, Lituania, România, R.Cehă, R.Portugheza).

Tabelul 8. Activitatea CCRD (recurs,control,consultativ), a. 2017

Nr.	CT/CSDDCM	Recurs					Control					Consultații
		TOTAL	Divergențe				TOTAL	Divergențe				
			Majorat	Micșorat	Anulat	Total și %		Majorat	Micșorat	Anulat	Total și %	
1.	s. Botanica	38	10	1	4	15/39%	25		7	4	11/44%	8
2.	s. Buiucani	21	6	1	1	8/38%						8
3.	s. Centru	13	3			3/23%	7	1			1/14%	
4.	s. Ciocana	51	8		1	9/18%						14
5.	s. Rîșcani	14	4			4/29%	8		2	2	4/50%	5
6.	Bălți	49	13	1	2	16/33%						31
7.	Cahul	31	3			3/10%	31		15	5	20/65%	11
8.	Călărași	11	1			1/9%	1			1	1	8
9.	C-Lunga											3
10.	Cimișlia	33	6		2	8/24%	9			5	5/56%	1
11.	Comrat	7	2			2/29%	28		19	4	23/82%	
12.	Dondușeni	12	6			6/50%						6
13.	Drochia	21	7	1	1	9/43%	1		1		1	15
14.	Edineț	42	12		1	13/31%	24		9	4	13/54%	46
15.	Fălești	30	9			9/30%	1					29
16.	Hîncești	14	2			2/14%						14
17.	Orhei	91	27		1	28/31%	12		2	3	5/42%	18
18.	Sîngerei	34	7		2	9/26%	2			2	2	5
19.	Soroca	45	7	1	2	10/22%						36
20.	Șoldănești	13	2			2/15%	7		3	1	4/57%	4
21.	Șt-Vodă	26	6			6/23%	1		1		1	7
22.	Ungheni	68	17		1	18/26%	7		2	2	4/57%	64
23.	CS nr.1-oncologic	3										1
24.	CS nr.2 -FPI	4					2			2	2	3
25.	CS nr.3 -psihiatric	21	5			5/24%						4
26.	CS nr.4 -pediatric	42	9			9/21%	14		7		7/50%	11
Reeval. acord.bilaterale												46
Total		734	172	5	18	195	180	1	68	35	104	398

Activitatea CSDDCM

În cadrul Consiliilor specializate pe parcursul anului 2017 au fost încadrate în grad de dizabilitate total (primar și repetat) 11677 persoane: **CSDDCM nr1**, profil oncologic: Total adresări primare și repetate-5809, din care încadrate în grad de dizabilitate-5367 persoane. Grad sever-21% (1134 cazuri), accentuat-53% (2866 cazuri), mediu-24% (1295 cazuri). În mod consultativ evaluate 3 cazuri; **CSDDCM nr2**, profil FPI: Total adresări-2624, din care încadrate în grad de dizabilitate 2275 persoane. Grad sever-2% (38), accentuat-79% (1799), mediu-19% (438 cazuri). În mod consultativ evaluate 3 cazuri; **CSDDCM nr3**, profil psihiatric: Total adresări-2354, din care încadrate în grad de dizabilitate 2284 persoane. Grad sever-5% (121), accentuat-62% (1425), mediu-33% (738 cazuri); **CSDD nr4**, profil pediatric: Total adresări-1758, din care încadrate în grad de dizabilitate 1751 persoane. Grad sever-28% (491), accentuat-44% (772), mediu-28% (488 cazuri). În mod consultativ evaluate 3 cazuri.

Dizabilitatea primară în cadrul CSDDCM

Pe parcursul anului de raportare, în cadrul Consiliilor specializate au fost încadrate în grad de dizabilitate primar 3560 persoane (a.2016 – 3724), dintre care 28,3% au fost apreciați cu grad sever, 53,9% – grad accentuat și 17,7 % – grad mediu. Incidența dizabilității primare la 100 mii populație: CSDDCM nr.1 oncologic – 58,0 (a.2016 – 58,3); CSDDCM nr.2 pneumoftiziologic – 22,5(a.2016 – 25,0); CSDDCM nr.3 psihiatric – 9,6 (a.2016 – 8,2); CSDDCM nr.4 pediatric la 1000 copii – 2,0 (a.2016 – 2,4).

Tabeleul 9. Dizabilitatea primară în cadrul CSDDCM, a. 2016-2017

Anul	TOTAL		Grad sever		Grad accentuat		Grad mediu	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
CSDDCM TOTAL	3724	3560	990	1008	2100	1920	634	632
CSDDCM nr.1 oncologic	2073	2061	739	815	1038	984	296	262
CSDDCM nr.2 pnftiziol.	889	798	26	20	727	638	136	140
CSDDCM nr.3 psihiatric	292	340	13	6	155	179	124	155
CSDDCM nr.4 pediatric	470	361	212	167	180	119	78	75

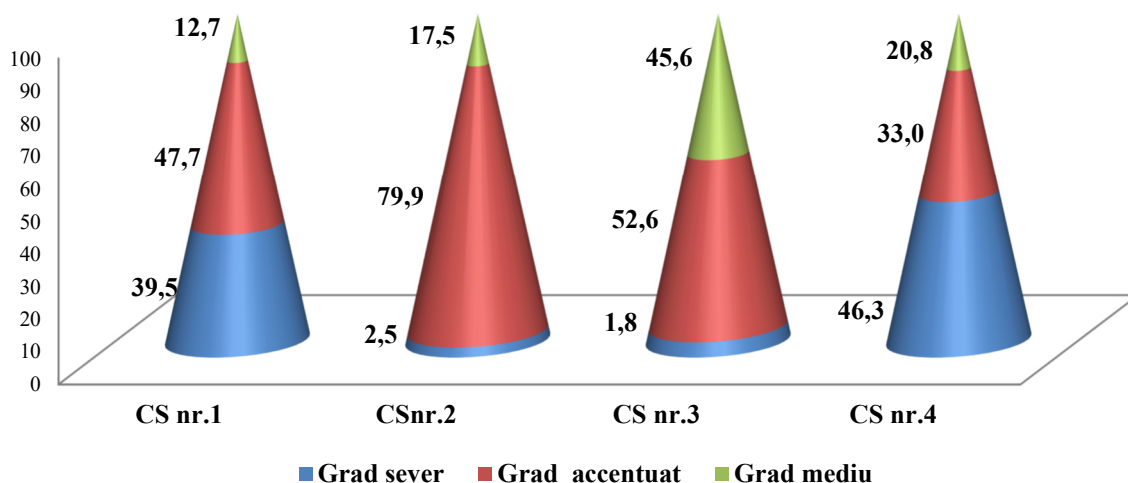

Figura 2. Structura gradelor de dizabilitate primară în cadrul CSDDCM, a. 2017

Dizabilitatea repetată în cadrul CSDDCM

Pe parcursul anului de referință în cadrul Consiliilor specializate au fost încadrați în grad de dizabilitate repetat 8117 persoane (a.2016-7768 pers.). Gradul sever – 13,4%, grad accentuat – 55,8% și gradul mediu – 30,7%.

Tabeul 10. Dizabilitatea repetată în cadrul CSDDCM, a. 2016-2017

Anul	TOTAL		Grad sever		Grad accentuat		Grad mediu	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
CSDDCM TOTAL	7768	8117	1207	1094	4187	4531	2374	2492
CSDDCM nr.1 oncologic	3023	3306	582	612	1403	1568	1038	1126
CSDDCM nr.2 pnftziol.	1420	1477	48	32	1013	1037	359	408
CSDDCM nr.3 psihiatric	1836	1944	118	132	1079	1267	639	545
CSDDCM nr.4 pediatric	1489	1390	459	318	692	659	338	413

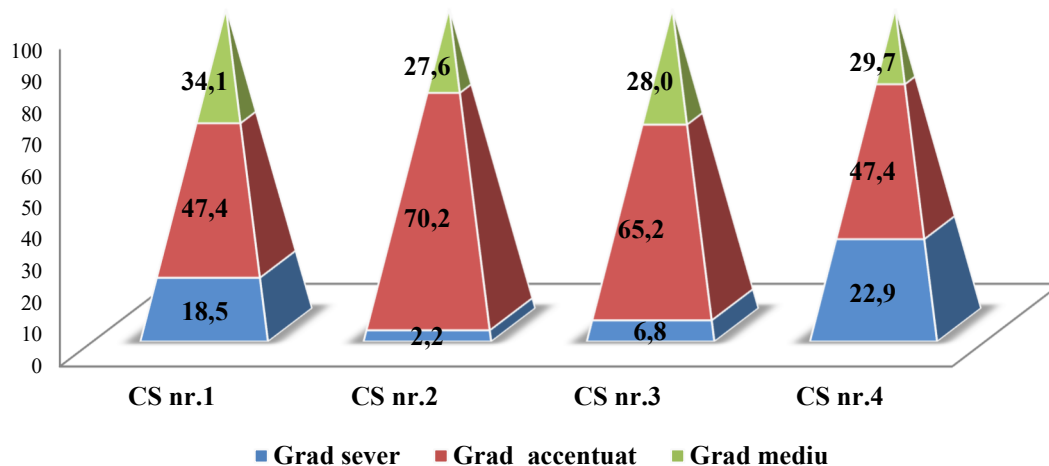

Figura 3. Structura gradelor de dizabilitate repetată în cadrul CSDDCM, a.2017

Dizabilitatea stabilită fără termen în CSDDCM

Tabelul 11. Dizabilitatea stabilită fără termen, a. 2016-2017

Anul	Număr persoane cu dizabilitate primară stabilită fără termen (c/abs)		Ponderea dizabilități stabilite f/t din total diz.prim.contingent respectiv (%)		Număr persoane expertizate repetat cu dizabilitate stabilită fără termen (c/abs)		Ponderea dizabilități stabilite f/t din total expertizați repetat (%)	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
CS TOTAL	82	148	2.2	4,2	751	835	9.7	10,3
CS nr.1, oncologic	52	140	2.5	6,8	268	429	8.9	13,0
CS nr.2, FPI	5	3	0.6	0,4	128	110	9.0	7,4
CS nr.3, psihiatric	-	1	-	0,3	74	197	4.0	10,1
CS nr.4, pediatric	25	4	5.3	1,1	281	99	18.9	7,1

Dizabilitatea stabilită fără termen denotă o creștere nesemnificativă a indicilor cu excepția CS nr.2 și CS nr 4, atât în dizabilitatea primară cât și în cea repetată.

Activitatea CTDDCM

Dizabilitatea primară la persoane adulte, vârsta de 18 ani și peste

Tabelul 12. Incidența totală a dizabilității primare la adulți și ponderea gradelor de dizabilitate

	TOTAL incidența				Ponderea gradelor de dizabilitate											
					grad sever				grad accentuat				grad mediu			
	2016		2017		2016		2017		2016		2017		2016		2017	
	abs.	la 100 mii loc.	abs.	la 100 mii loc.	abs.	%.	abs.	%.	abs.	%.	abs.	%.	abs.	%.	abs.	%.
mun. Chișinău	1193	174,7	1068	155,1	158	13,2	149	14,0	580	48,6	519	48,6	455	38,1	400	37,5
mun. Bălți	245	195,4	211	167,7	32	13,1	29	13,7	125	51,0	97	46,0	88	35,9	85	40,3
Total municipii	1438	177,9	1279	157,0	190	13,2	178	13,9	705	49,0	616	48,2	543	37,8	485	37,9
Anenii Noi	216	324,6	225	337,7	24	11,1	13	5,8	87	40,3	95	42,2	105	48,6	117	52,0
Basarabeasca	56	241,3	33	142,4	8	14,3	3	9,1	24	42,9	8	24,2	24	42,9	22	66,7
Briceni	177	297,2	158	266,6	26	14,7	20	12,7	83	46,9	67	42,4	68	38,4	71	44,9
Cahul	259	260,8	231	232,0	36	13,9	23	10,0	126	48,6	106	45,9	97	37,5	102	44,2
Cantemir	141	294,5	123	256,9	19	13,5	12	9,8	68	48,2	56	45,5	54	38,3	55	44,7
Călărași	243	391,1	230	371,5	22	9,1	19	8,3	115	47,3	111	48,3	106	43,6	100	43,4
Căușeni	172	240,4	157	219,8	18	10,5	18	11,5	76	44,2	78	49,7	78	45,3	61	38,9
Cimișlia	111	228,2	101	208,0	29	26,1	23	22,8	45	40,5	30	29,7	37	33,3	48	47,5
Criuleni	121	211,2	128	223,5	14	11,6	17	13,3	54	44,6	46	35,9	53	43,8	65	50,8
Dondușeni	105	297,1	119	339,7	16	15,2	23	19,3	43	41,0	52	43,7	46	43,8	44	37,0
Drochia	175	244,8	152	214,1	19	10,9	9	5,9	75	42,9	74	48,7	81	46,3	69	45,4
Dubăsari	96	340,2	91	322,2	13	13,5	11	12,1	56	58,3	49	53,8	27	28,1	31	34,1
Edineț	206	313,2	196	299,5	35	17,0	24	12,2	91	44,2	83	42,3	80	38,8	89	45,4
Fălești	150	208,4	127	177,0	24	16,0	17	13,4	67	44,7	43	33,9	59	39,3	67	52,8
Florești	204	289,1	197	281,3	17	8,3	18	9,1	99	48,5	80	40,6	88	43,1	99	50,3
Glodeni	98	205,6	81	170,8	13	13,3	14	17,3	53	54,1	31	38,3	32	32,7	36	44,4
Hîncești	247	260,5	225	237,7	39	15,8	30	13,3	101	40,9	104	46,2	107	43,3	91	40,4
Ialoveni	178	225,7	163	205,8	32	18,0	32	19,6	83	46,6	79	48,5	63	35,4	52	31,9
Leova	124	297,0	122	293,4	16	12,9	19	15,6	51	41,1	45	36,9	57	46,0	58	47,5
Nisporeni	110	214,6	103	201,1	18	16,4	17	16,5	51	46,4	35	34,0	41	37,3	51	49,5
Ocnîța	113	250,2	132	293,8	12	10,6	17	12,9	56	49,6	46	34,8	45	39,8	69	52,3
Orhei	248	250,0	252	254,3	31	12,5	29	11,5	104	41,9	108	42,9	113	45,6	115	45,6
Rezina	192	474,4	122	303,3	27	14,1	14	11,5	134	69,8	67	54,9	31	16,1	41	33,6
Rîșcani	145	263,2	118	215,4	14	9,7	15	12,7	69	47,6	50	42,4	62	42,8	53	44,9
Sîngerei	305	426,4	272	380,2	49	16,1	47	17,3	146	47,9	139	51,1	110	36,1	86	31,6
Soroca	237	290,5	219	267,6	29	12,2	29	13,2	104	43,9	86	39,3	104	43,9	104	47,5
Strășeni	254	351,6	217	300,1	33	13,0	33	15,2	86	33,9	100	46,1	135	53,1	84	38,7
Șoldănești	207	636,3	158	488,7	17	8,2	34	21,5	147	71,0	107	67,7	43	20,8	17	10,8
Ștefan-Vodă	152	276,0	124	225,8	17	11,2	17	13,7	73	48,0	53	42,7	62	40,8	54	43,5
Taraclia	149	423,4	169	479,8	11	7,4	20	11,8	85	57,0	97	57,4	53	35,6	52	30,8
Telenești	214	379,2	188	334,0	30	14,0	23	12,2	102	47,7	79	42,0	82	38,3	86	45,7
Ungheni	212	232,1	217	237,8	28	13,2	16	7,4	92	43,4	64	29,5	92	43,4	137	63,1
UTA Găgăuzia	635	496,9	540	421,7	71	11,2	45	8,3	424	66,8	356	65,9	140	22,0	139	25,7
-Comrat	219	380,9	165	287,0	35	16,0	19	11,5	133	60,7	79	47,9	51	23,3	67	40,6
-Ceadir Lunga	356	714,1	318	634,0	26	7,3	19	6,0	258	72,5	242	76,1	72	20,2	57	17,9
-Vulcanesti	60	293,6	57	279,6	10	16,7	7	12,3	33	55,0	35	61,4	17	28,3	15	26,3
Total raioane	6252	303,9	5690	277,0	807	12,9	724	12,4	3070	49,1	2698	46,0	2375	38,0	2437	41,6
CS DDCM	3254	-	3199	-	778	23,9	841	26,3	1920	59,0	1801	56,3	556	17,1	557	17,4
Total RM Malul Drept	10944	381,9	10168	354,5	1775	16,2	1720	16,9	5695	52,0	5041	49,6	3474	31,7	3407	33,5

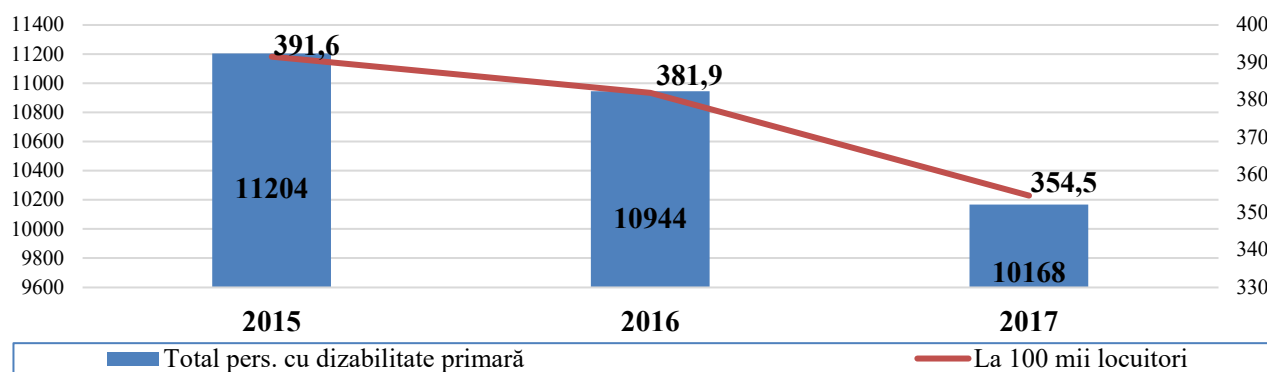

Figura Dizabilitatea primară adulți (vârsta de 18 ani și peste), a.2015-2017

Pe parcursul anului 2017, au fost expertizate primar 12893 persoane (a.2016 – 13542), din care 79% – 10168 persoane au fost încadrate în grad de dizabilitate (a.2016 – 80%), inclusiv:

Locuitorii urbani constituie 37% – 3739 persoane (a.2016 – 37%), inclusiv până la vârsta de pensionare 3356 – 88% (a.2016 – 3691), pensionari – 383 – 12% (a.2016 – 359);

Locuitorii rurali – 63% (a.2016 – 63%) – 6429 persoane, inclusiv până la vârsta de pensionare – 6041–94% (a.2016 – 6559), pensionari – 388 – 6% (a.2016 – 335).

A fost prelungit concediul medical la 1739 persoane (a.2016 – 1626). Nu s-au încadrat în grad de dizabilitate persoane 915 (a.2016 – 870). În urma accidentelor de muncă a fost stabilită dizabilitatea la 5 persoane (a.2016 – 6), în urma bolilor profesionale – 1 persoană (a.2016 – 0). Dizabilitate cauzată de consecințele avariei de la CAE Cernobîl a fost stabilită la 2 persoane (a.2016 – 2). Dizabilitatea legată de serviciul militar sau cel special – 11(a.2016 – 17), persoane cu dizabilități din copilărie – 222 (a.2016 – 161).

În structura dizabilității primare predomină bărbații cu 61% – 6203 persoane (femei – 3963). Analiza dizabilității pe grupe de vârstă denotă un număr mai mare al persoanelor cu dizabilități după vârsta de 50 de ani – 59%. Totodată, numărul persoanelor cu dizabilități rămâne înalt și pentru segmentul de vârstă 40-49 de ani – 2270 persoane (22,3%).

Incidența dizabilității primare la 100 000 locuitori în anul 2017 este de 354,5 comparativ cu 381,9 în anul 2016 și este în descreștere cu 27,4 la 100 mii locuitori. În funcție de mediul de trai în anul 2017 la 100 mii locuitori din mediul urban revin 295,1 persoane, iar din mediul rural – 401,4 persoane. Comparativ cu anul 2016 se denotă o scădere ușoară a dizabilității primare atât în mediul urban, cât și în cel rural cu 26 și respectiv 28,2 la 100 mii locuitori.

Analiza dizabilității primare denotă o scădere comparativ cu anul precedent a incidenței în r-le: Ceadâr – Lunga cu 80,1; Șoldănești cu 147,6; Rezina cu 171,1; Sîngerei cu 46,2; Telenești cu 45,2. În mun. Chișinău sectorului urban revin 153,3 persoane la 100 000 locuitori, sectorului rural – 174,6 persoane la 100 000 locuitori. În cadrul CTDDCM s. Rîșcani au fost expertizate primar 305 persoane (a.2016 – 400); s. Botanica – 323 persoane (a.2016 – 348); s. Centru – 353 persoane (a.2016 – 355); s. Buiucani – 235 persoane (a.2016 – 260), s. Ciocana – 336 persoane (a.2016 – 364).

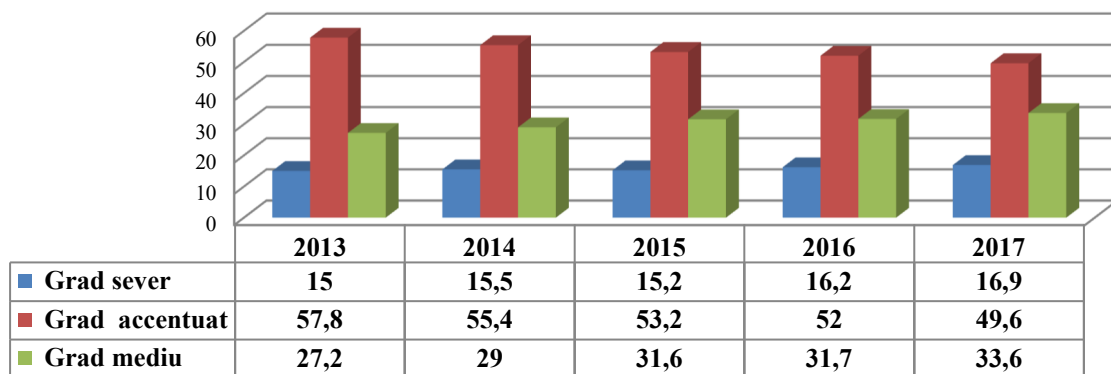

Figura 4. Structura gradelor de dizabilitate primară la persoane în vârstă de 18 ani și peste (din total dizabilitate primară, vârstă respectivă), a. 2013-2017

În structura gradelor de dizabilitate primară, comparativ cu anul 2016 se denotă o scădere a ponderii gradului accentuat cu 2,4% și o creștere a ponderii gradului sever cu 0,7%, gradului mediu cu 1,8%. Majorarea gradului sever de dizabilitate este cauzat parțial de progresarea gravității maladiilor dizabilante, precum patologia oncologică, prin tumorile maligne, bolile aparatului circulator, bolile sistemului osteo-articular, mușchilor și țesutului conjunctiv. La fel e de menționat faptul predominării ponderii populației rurale în structura dizabilității și a accesului limitat la servicii medicale și de reabilitare medico-socială în mediul rural, creșterea numărului de persoane de vârstă înaintată. Totodată e de menționat faptul, că una din cauzele creșterii gradului sever este și adresarea persoanelor încadrate în gradul I nelimitat, până la reforma din a.2013 pentru recomandarea serviciului „asistent personal” (programul Individual de reabilitare și incluziune socială).

Structura gradelor de dizabilitate primară pe consilii, vârsta de 18 ani și peste

Datele relatate în tabelul 7 denotă, că în structura dizabilității primare predomină gradul accentuat, urmat de cel mediu și sever. Comparativ cu anul precedent ponderea gradului sever a crescut cu 0,7%, accentuat a scăzut cu 2,4%, mediu a crescut cu 1,8%. Conform datelor relatate ponderea gradului sever este mai mare la CT s. Rîșcani prin bolile aparatului circulator (27%), accentuat la CT C-Lunga la fel prin bolile aparatului circulator (83%), a celui mediu CT Ungheni prin bolile sistemului osteo-articular, ale mușchilor și țesutului conjunctiv (71%).

Tabelul 14. Structura gradelor de dizabilitate pe consilii, vârsta de 18 ani și peste, a.2017

CTDDCM	Grad sever				Grad accentuat				Grad mediu			
	abs		%		abs		%		abs		%	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
s.Rîșcani	62	62	15,5	20,3	234	163	58,5	53,4	104	80	26,0	26,2
s.Botanica	36	26	10,3	8,0	166	160	47,7	49,5	146	137	42,0	42,4
s.Centru	41	27	11,5	7,6	157	164	44,2	46,5	157	162	44,2	45,9
s.Ciocana	61	48	16,8	14,3	167	173	45,9	51,5	136	115	37,4	34,2
s.Buicani	32	42	12,3	17,9	108	87	41,5	37,0	120	106	46,2	45,1
Bălți	32	30	13,1	12,1	125	114	51,0	46,2	88	103	35,9	41,7
Edineț	61	44	15,9	12,4	174	150	45,4	42,4	148	160	38,6	45,2
Dondușeni	28	41	12,8	13,6	99	120	45,4	39,9	91	140	41,7	46,5
Cimișlia	37	26	22,2	19,4	69	38	41,3	28,4	61	70	36,5	52,2
Cahul	55	35	13,8	9,9	194	162	48,5	45,8	151	157	37,8	44,4

Călărași	55	52	11,1	11,6	201	211	40,4	47,2	241	184	48,5	41,2
Hîncești	55	49	14,8	14,1	152	149	41,0	42,9	164	149	44,2	42,9
Orhei	45	46	12,2	12,1	158	154	42,8	40,5	166	180	45,0	47,4
Ungheni	41	33	14,7	10,5	117	94	42,1	29,8	120	188	43,2	59,7
Sîngerei	79	70	15,2	15,2	248	218	47,8	47,4	192	172	37,0	37,4
Șoldănești	44	48	11,0	17,1	281	174	70,4	62,1	74	58	18,5	20,7
C-Lunga	37	39	7,3	8,0	343	339	67,9	69,6	125	109	24,8	22,4
Drochia	33	22	10,3	12,0	144	85	45,0	46,2	143	77	44,7	41,8
Fălești	37	31	14,9	14,9	120	74	48,4	35,6	91	103	36,7	49,5
Ștef-Vodă	35	35	10,8	12,5	149	131	46,0	46,6	140	115	43,2	40,9
Soroca	46	47	10,4	11,3	203	166	46,0	39,9	192	203	43,5	48,8
Comrat	45	26	16,1	11,7	166	114	59,5	51,4	68	82	24,4	36,9
TOTAL	1775	1720	16,2	16,9	5695	5041	52,0	49,6	3474	3407	31,7	33,5

Structura dizabilității primare conform nozologiilor, vârsta de 18 ani și peste

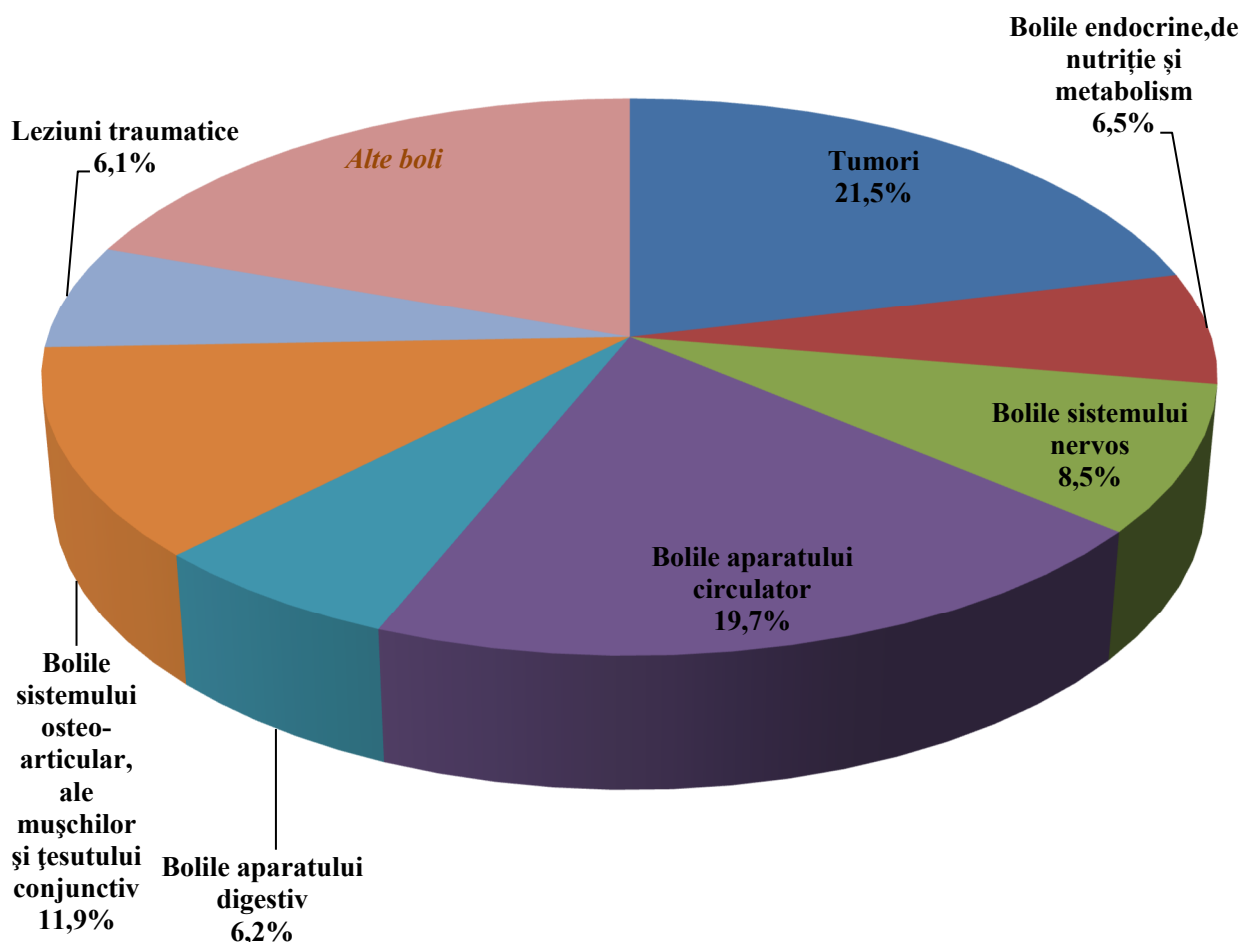

Figura 5. Structura dizabilității primare în funcție de nozologiile predominante , a. 2017

Estimarea patologiilor încadrate în grad de dizabilitate scoate în evidență prevalența tumorilor cu 21,5% (2016 – 20,5%), din contul tumorilor maligne – 97%, unde predomină gradul accentuat cu 48%, sever – 39%.

Pe locul II sunt bolile aparatului circulator cu 19,7% (2016-20,2%), din care 37% constituie bolile cerebro – vasculare, 27% – boală ischemică a inimii. Predomină gradul accentuat cu 57%, mediu – 27%.

Pe locul III – bolile sistemului osteo-articular, ale mușchilor și țesutului conjunctiv – 11,9% (a.2016 – 11,8%), inclusiv 46% artrozele, boli degenerative ale coloanei vertebrale – 28%.

Bolile sistemului nervos – 8,5%, inclusiv 11% epilepsia și sindroame epileptice.

Bolile endocrine, de nutriție și metabolism – 6,5%, inclusiv 73% diabetul zaharat, afecțiunile glandei tiroide – 22%.

Bolile aparatului digestiv – 6,2% (prevalează cirozele hepatice – 73%) și leziunile traumatice – 6,1%.

Bolile ochiului și anexelor sale – 4,8% (până la vârsta de pensionare predomină gradul mediu – 46% și accentuat – 20%, iar cea pensionară – sever cu 21%).

Tulburări mentale și de comportament – 4% (inclusiv schizofrenia – 39%).

Primele 3 patologii repetă repartizarea maladiilor predominante pe perioada ultimilor 3 ani.

Dizabilitatea repetată, adulți, vârsta de 18 ani și peste

Tabelul 15. Încadrarea repetată în grad de dizabilitate, vârsta de 18 ani și peste, a. 2016-2017

	TOTAL				inclusiv după gradul de dizabilitate											
					gradul <i>sever</i>				gradul <i>accentuat</i>				gradul <i>mediu</i>			
	2016		2017		2016		2017		2016		2017		2016		2017	
	abs.	la 100 mii loc.	abs.	la 100 mii loc.	abs.	la 100 mii loc.	abs.	la 100 mii loc.	abs.	la 100 mii loc.	abs.	la 100 mii loc.	abs.	la 100 mii loc.	abs.	la 100 mii loc.
mun. Chișinău	4826	706,6	4840	702,9	460	67,3	552	80,2	2819	412,7	2779	403,6	1547	226,5	1509	219,1
mun. Bălți	1275	1016,6	1140	905,9	93	74,2	93	73,9	841	670,6	690	548,3	341	271,9	357	283,7
Total municipii	6101	754,7	5980	734,2	553	68,4	645	79,2	3660	452,7	3469	425,9	1888	233,5	1866	229,1
Anenii Noi	703	1056,6	755	1133,1	50	75,1	54	81,0	419	629,7	437	655,8	234	351,7	264	396,2
Basarabeasca	388	1672,2	331	1428,7	41	176,7	38	164,0	243	1047,3	163	703,6	104	448,2	130	561,1
Briceni	795	1335,1	785	1324,4	66	110,8	61	102,9	578	970,7	548	924,5	151	253,6	176	296,9
Cahul	850	855,9	1068	1072,7	118	118,8	118	118,5	463	466,2	630	632,8	269	270,9	320	321,4
Cantemir	660	1378,7	650	1357,5	85	177,6	88	183,8	349	729,0	358	747,7	226	472,1	204	426,0
Călărași	968	1558,0	1259	2033,6	82	132,0	109	176,1	621	999,5	830	1340,7	265	426,5	320	516,9
Căușeni	521	728,1	504	705,5	79	110,4	47	65,8	253	353,6	264	369,5	189	264,1	193	270,2
Cimișlia	621	1276,6	545	1122,6	77	158,3	66	135,9	380	781,2	254	523,2	164	337,1	225	463,4
Criuleni	790	1378,7	667	1164,4	40	69,8	33	57,6	399	696,3	334	583,1	351	612,5	300	523,7
Dondușeni	567	1604,3	552	1575,5	38	107,5	30	85,6	343	970,5	338	964,7	186	526,3	184	525,2
Drochia	946	1323,5	924	1301,8	67	93,7	61	85,9	609	852,0	544	766,4	270	377,7	319	449,4
Dubăsari	237	839,8	264	934,8	21	74,4	26	92,1	160	567,0	178	630,3	56	198,4	60	212,5
Edineț	1157	1759,3	1103	1685,5	100	152,1	65	99,3	851	1294,0	838	1280,6	206	313,2	200	305,6
Fălești	841	1168,3	813	1132,9	69	95,9	68	94,8	563	782,1	523	728,8	209	290,3	222	309,4
Florești	1454	2060,5	1401	2000,4	62	87,9	73	104,2	918	1300,9	843	1203,7	474	671,7	485	692,5
Glodeni	513	1076,5	458	965,5	59	123,8	38	80,1	301	631,6	248	522,8	153	321,1	172	362,6
Hîncești	987	1040,8	983	1038,5	132	139,2	133	140,5	584	615,9	556	587,4	271	285,8	294	310,6
Ialoveni	767	972,4	667	842,0	66	83,7	65	82,1	385	488,1	335	422,9	316	400,6	267	337,0
Leova	435	1041,8	480	1154,5	45	107,8	85	204,4	292	699,3	269	647,0	98	234,7	126	303,1
Nisporeni	515	1004,5	443	864,7	63	122,9	40	78,1	227	442,8	168	327,9	225	438,9	235	458,7
Ocnîța	523	1158,2	564	1255,5	41	90,8	36	80,1	335	741,8	346	770,2	147	325,5	182	405,1
Orhei	1103	1112,0	1022	1031,1	71	71,6	77	77,7	559	563,6	471	475,2	473	476,9	474	478,2
Rezina	798	1971,8	681	1692,9	71	175,4	94	233,7	565	1396,1	465	1156,0	162	400,3	122	303,3
Rîșcani	836	1517,7	788	1438,7	50	90,8	38	69,4	542	984,0	424	774,1	244	443,0	326	595,2
Sîngerei	1251	1749,1	1235	1726,1	148	206,9	134	187,3	752	1051,4	735	1027,3	351	490,8	366	511,5
Soroca	1518	1860,4	1516	1852,3	93	114,0	114	139,3	1002	1228,0	942	1151,0	423	518,4	460	562,1
Strășeni	1161	1607,2	1578	2182,3	75	103,8	120	166,0	730	1010,5	1040	1438,3	356	492,8	418	578,1
Șoldănești	1486	4567,7	1209	3739,6	84	258,2	107	331,0	1301	3999,0	979	3028,1	101	310,5	123	380,5
Ștefan-Vodă	617	1120,5	544	990,7	75	136,2	42	76,5	295	535,7	316	575,5	247	448,6	186	338,7
Taraclia	639	1815,6	687	1950,5	24	68,2	32	90,9	482	1369,5	512	1453,6	133	377,9	143	406,0

Telenești	1036	1835,8	970	1723,5	114	202,0	102	181,2	645	1142,9	598	1062,5	277	490,8	270	479,7
Ungheni	971	1062,9	987	1081,5	83	90,9	94	103,0	450	492,6	418	458,0	438	479,5	475	520,5
UTA Găgăuzia	2878	2252,1	2904	2268,0	229	179,2	232	181,2	2240	1752,8	2257	1762,7	409	320,1	415	324,1
-Comrat	921	1601,7	1005	1747,8	92	160,0	126	219,1	649	1128,7	661	1149,5	180	313,0	218	379,1
-Ceadir Lunga	1730	3470,1	1721	3431,3	115	230,7	80	159,5	1434	2876,3	1478	2946,8	181	363,1	163	325,0
-Vulcanesti	227	1110,8	178	873,3	22	107,7	26	127,6	157	768,3	118	578,9	48	234,9	34	166,8
Total pe raioane	29532	1435,4	30292	1474,7	2518	122,4	2597	126,4	18836	915,5	18791	914,8	8178	397,5	8904	433,5
CSDDCM	6279	-	6727	-	748	-	776	-	3495	-	3872	-	2036	-	2079	-
Total Republica Malul Drept	41912	1462,4	42044	1465,7	3819	133,3	3941	137,4	25991	906,9	25502	889,0	12102	422,3	12601	439,3

Pe parcursul anului 2017 au fost expertizate repetat 42695 persoane (a.2016 – 42584 persoane). Grad de dizabilitate a fost stabilit repetat pentru 42044 persoane (a.2016 – 41912 persoane).

Din rândul locuitorilor urbani au fost expertizate repetat 15187 persoane (a.2016 – 15249 persoane). Din nou încadrate în grad de dizabilitate 14965 persoane (a.2016 – 15019 persoane), inclusiv până la vârsta de pensionare – 13795 persoane (92%), pensionari – 1170 (8%). Nu s-au încadrat în grad de dizabilitate 222 persoane (a.2016 – 230 persoane).

Din rândul locuitorilor rurali au fost expertizate repetat 27508 persoane (a.2016 – 27335 persoane). Încadrate repetat în grad de dizabilitate 27079 persoane (a.2016 – 26893 persoane), inclusiv până la vârsta de pensionare – 25539 persoane (94%), pensionari – 1540 (6%). Nu s-au încadrat în grad de dizabilitate 429 persoane (a.2016 – 442 persoane).

Structura gradelor de dizabilitate repetată (anii 2013-2017)

Tabelul 16. Structura gradelor de dizabilitate repetată, a. 2013-2017

Dizabilitate repetată	2013	2014	2015	2016	2017
Total, persoane (cifre absolute) inclusiv:	39870	39827	39797	41912	42044
Dizabilitate severă	3493	3663	3655	3819	3941
Dizabilitate accentuată	26512	26041	25570	25991	25502
Dizabilitate medie	9865	10123	10572	12102	12601

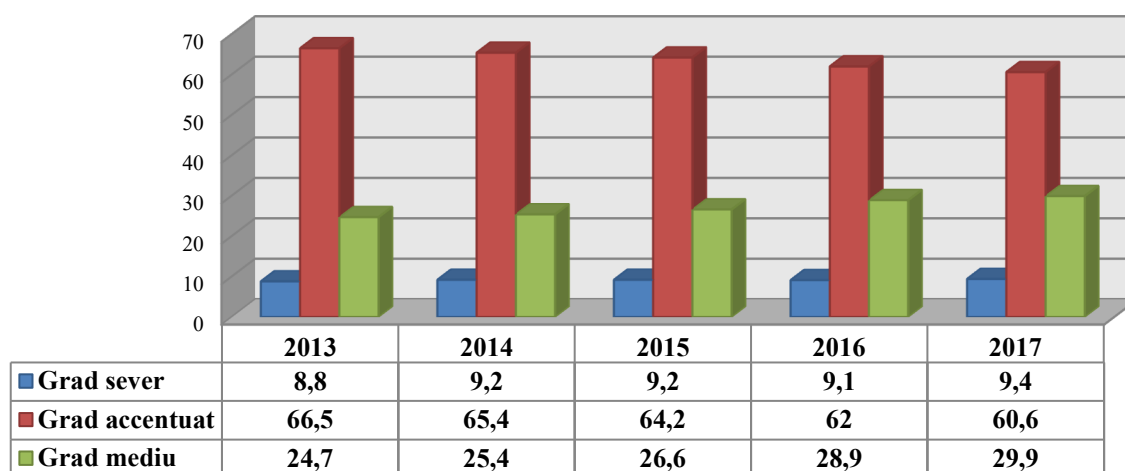

Figura 6. Ponderea gradelor de dizabilitate din total persoane cu dizabilitate repetată, a. 2013-2017

Conform structurii gradelor de dizabilitate repetată menționăm, că în comparație cu anul 2016 ponderea dizabilității severe a crescut cu 0,3%, medii cu 1,0% iar cea accentuată a scăzut cu 1,4%.

Tabelul 17. Ponderea persoanelor neîncadrate în grad de dizabilitate din numărul celor expertizați repetat (vârsta de 18 ani și peste), a.2015-2017

a.2015			a.2016			a.2017		
TOTAL	Incl neîncadr. în grad	%	TOTAL	Incl neîncadr. în grad	%	TOTAL	Incl neîncadr. în grad	%
40438	641	1,6	42584	672	1,6	42695	651	1,5

Este de menționat faptul, că procentul persoanelor neîncadrate în grad de dizabilitate pe parcursul ultimilor 3 ani a rămas relativ neschimbat

Modificarea gradelor de dizabilitate, vârsta de 18 ani și peste

Tabelul 18. Modificarea gradelor de dizabilitate, vârsta de 18 ani și peste, a.2017

CDDCM	sever → accent.	sever → mediu	sever → anulat	accent → mediu	accent → anulat	mediu → anulat	accent. → sever	mediu → accent.	mediu → sever	majorat%	micșorat%	anulat%
CS.1onco.	71	0	0	229	1	30	257	101	35	54,3	41,4	4,3
CS.2 FPI	7	0	0	186	32	45	19	74	2	26	52,9	21,1
CS.3 psih.	8	0	0	54	4	20	24	91	1	57,4	30,7	11,9
s.Rîșcani	13	1	0	70	6	12	50	62	8	54,1	37,8	8,1
s.Botanica	16	1	0	34	2	24	36	79	5	60,9	25,9	13,2
s.Centru	13	2	1	39	2	13	41	82	4	64,5	27,4	8,1
s.Ciocana	13	2	0	81	6	37	36	50	2	38,8	42,3	18,9
s.Buicani	6	2	0	37	0	13	33	41	5	57,7	32,8	9,5
Bălți	17	1	1	164	3	62	26	53	7	25,7	54,5	19,8
Edineț	12	0	0	106	3	19	46	128	2	55,7	37,3	7
Dondușeni	6	2	0	31	0	1	28	39	2	63,3	35,7	1
Cimișlia	12	3	0	140	0	13	24	12	3	18,8	74,9	6,3
Cahul	9	1	0	58	0	17	55	111	4	66,7	26,7	6,6
Călărași	20	0	0	59	2	10	61	83	3	61,8	33,2	5
Hîncești	8	0	0	60	2	4	47	59	11	61,3	35,6	3,1
Orhei	16	0	0	152	3	40	21	73	3	31,5	54,5	14
Ungheni	15	1	0	111	4	41	37	51	6	35,3	47,7	17
Sîngerei	29	0	0	92	4	18	75	123	17	60,1	33,8	6,1
Șoldănești	19	3	0	76	1	19	64	81	6	56,2	36,4	7,4
C-Lunga	15	0	0	21	2	5	43	107	3	78,0	18,4	3,6
Drochia	22	0	0	83	0	11	19	26	6	30,5	62,9	6,6
Fălești	10	0	0	80	1	31	37	49	3	42,2	42,7	15,1
Șt.-Vodă	13	0	0	48	2	31	24	46	4	44,0	36,3	19,7
Soroca	6	0	0	67	2	36	61	58	7	53,2	30,8	16,0
Comrat	11	0	0	34	0	14	36	34	2	55,0	34,4	10,6
TOTAL	387	19	2	2112	83	566	1200	1713	151	49,2	40,4	10,4

Au fost modificate gradele de dizabilitate, în total la 6233 persoane (a.2016 – 6513). Gradul de dizabilitate a fost majorat în 3064 cazuri (a.2016 – 3132/7,5%) și constituie 7,3% din dizabilitatea repetată, cu 0,2% mai puțin, ca anul precedent. Gradul de dizabilitate a fost modificat spre micșorare total în 2518 cazuri (a.2016 – 3381/8,1%) și constituie 6%, cu 2,1% mai puțin, ca anul precedent. Au fost retrase gradele de dizabilitate la 651 persoane, 10,4% (a.2016–672/10,3%). Totodată din tabel se evidențiază ponderea modificării gradelor de dizabilitate pe consilii.

Tabelul 19. Modificarea gradelor de dizabilitate (vârsta de 18 ani și peste), a.2016-2017

CNDDCM	sever → accentuat	sever → mediu	sever → anulat	accentuat → mediu	accentuat → anulat	mediu → anulat	accentuat → sever	mediu → accentuat	mediu → sever
a.2016	411	14	2	2284	110	560	1252	1709	171
a.2017	387	19	2	2112	83	566	1200	1713	151

Dizabilitatea la copii, vârsta de 0-17 ani 11 luni 29 zile

Pe parcursul anului 2017 au fost expertizați în total (primar și repetat) 7668 copii (a.2016 – 8003), din care încadrați în grad de dizabilitate (primar și repetat) 7595 copii (a.2016 – 7932).

Au fost eliberate 666 Concluzii privind compensarea cheltuielilor de deservire cu transport a persoanelor cu dizabilități (HG RM nr. 1413 din 27.12.2016). În conformitate cu recomandările din Programul individual de reabilitare și incluziune socială la copii au fost sistematizate următoarele date statistice estimative prezentate în următorul tabel.

Tabelul 20. Recomandările din Programul individual de reabilitare și incluziune socială la copii, a.2017

Recomandări		TOTAL recomandat	CAZ PRIMAR				CAZ REPETAT			
			Total	recomandat		Total	recomandat		beneficiat (estimativ)	
				urban	rural		urban	rural	urban	rural
Recomandări medicale	Protezare auditivă	95	26	11	15	69	33	36	21	7
	Protezare oculară	25	8	4	4	17	4	13	3	12
	Alte tipuri de proteze	30	12	8	4	18	9	9	4	2
	Altele	315	108	36	72	207	84	123	2	1
Recomandări pentru asistență socială și profesională	Îngrijire la domiciliu	152	47	18	29	105	37	68	8	11
	Articole protetico-ortopedice	445	111	60	51	334	211	123	155	53
	Fotoliu rulant fără motor	189	104	35	69	85	22	63	4	2
	Asistență personală	471	146	78	68	325	153	172	44	25
	Centru de zi	108	54	31	23	54	25	29	12	7
	Centru de plasament temporat	204	50	15	35	154	53	101	12	10
	Casă comunitară	105	21	5	16	84	35	49	4	4
	Respiro	126	44	27	17	82	54	28	3	
	Reabilitare sanatorială	2403	509	234	275	1894	819	1075	95	102
	Locuință protejată	143	15	10	5	128	91	37		
	Echipă mobilă	55	19	8	11	36	17	19		1
	Orientare și formare profesion.	138	22	8	14	116	37	79	2	
	Întreprindere specializată	1				1	1			
	Adaptare rezonabilă a locului de muncă	59	8	2	6	51	13	38		
	Reabilitare profesională	6	1		1	5		5		
	Altele	55	23	5	18	32	18	14		
Recomandări pentru procesul educational	Educare și instruire în instituții de învățământ	4602	766	334	432	3836	1501	2335	840	923
	Educare și instruire la domiciliu	334	109	50	59	225	107	118	31	34
	Adaptare rezonabilă a condițiilor de învățare și instruire	3173	757	384	373	2416	1283	1133	983	434
	Serviciul de suport	587	111	47	64	476	162	314	96	122
	Cadru didactic de sprijin	885	185	72	113	700	171	529	119	147
	Matreiale didactice și instructive în sistemul Braille	19	6	3	3	13	11	2	4	2
	Translare în limbaj mimico-gestual	49	24	13	11	25	13	12	10	6
	Programe individuale de instruire/educare	1065	305	164	141	760	286	474	198	193
	Altele	246	65	20	45	181	52	129	36	116
TOTAL		16085	3656	1682	1974	12429	5302	7127	2686	2214

Dizabilitatea primară la copii, vârsta de 0-17 ani 11 luni 29 zile

În anul 2017, au fost expertizați primar 1454 copii (a.2016 - 1691 copii), gradul de dizabilitate a fost stabilit primar pentru 1400 copii (a.2016 – 1661 copii), din care 66% (920 copii) revine sexului masculin. Nu s-au încadrat în grad de dizabilitate 49 copii. În structura dizabilității primare conform vârstei predomină segmentul de 7 – 15 ani 11 luni 29 zile – 39%. Totodată, rămâne semnificativ și segmentul de vârstă de 0-2ani 11 luni 29 zile – 28,2%. Distribuția dizabilității primare după mediul de trai este de 539 (38,5%) copii din mediul urban (a.2016 – 643 copii), unde preponderent este gradul sever-227 copii (42%), gradul accentuat-199 copii (37%), gradul mediu-113 copii (21%); din sectorul rural 861 copii (61,5%) (a.2016 – 1018 copii), preponderent este gradul accentuat-379 copii (44%), urmat de gradul sever 260 copii (30%) și mediu-222 copii (26%).

Gradul sever (146/40%) predomină în malformații congenitale, deformații și anomalii cromosomiale – 366 cazuri; gradul accentuat (145/43%) în tulburări mentale și de comportament – 336 cazuri, cel mediu (88/24%) în malformații congenitale, deformații și anomalii cromosomiale.

Pentru segmentul de vârstă de 0-2ani 11 luni 29 zile predominante sunt malformații congenitale, deformații și anomalii cromosomiale – 211 cazuri (58%); pentru segmentul 3-6ani 11 luni 29 zile – tulburările mentale și de comportament – 119 cazuri (35%); 7-15ani 11 luni 29 zile – tulburările mentale și de comportament – 191 cazuri (57%); 16-17ani 11 luni 29 zile – patologia sistemului osteo-articular, ale mușchilor și țesutului conjunctiv la fel ca și malformațiile congenitale, deformații și anomalii cromosomiale cu câte 16 cazuri (15% și 4% respectiv).

Din persoanele încadrate primar în grad de dizabilitate 41,3% sunt de grad accentuat (a.2016 – 43,2%), 34,8% de grad sever (a.2016 – 36,7%) iar gradului mediu îi revine ponderea de 23,9 % (a.2016 – 20,2%).

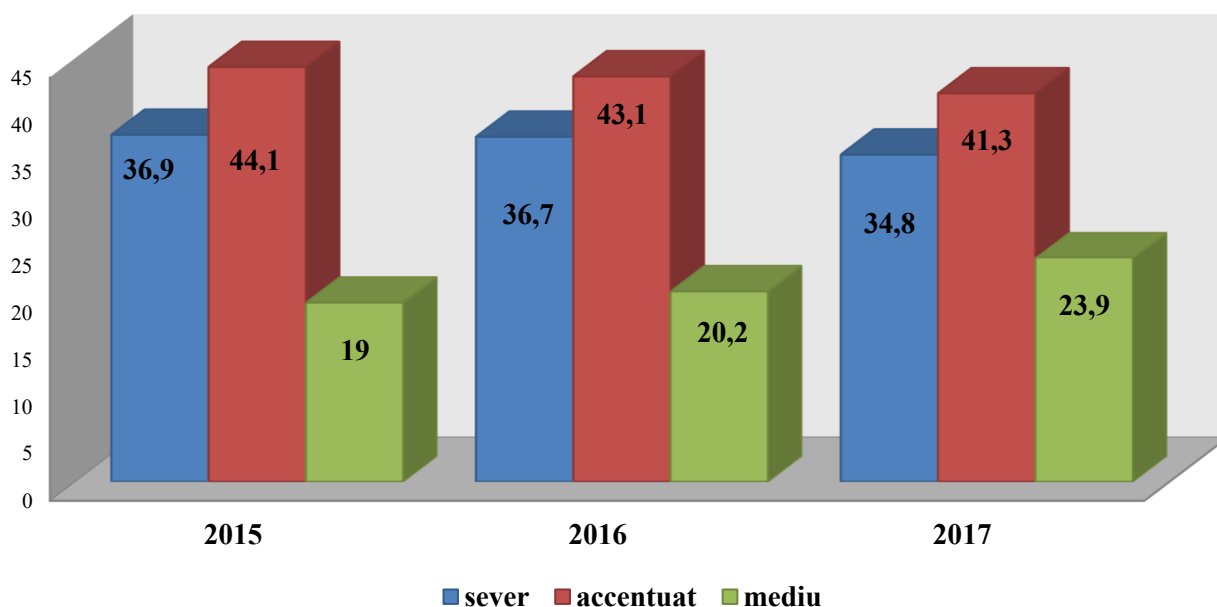

Figura 7. Structura gradelor de dizabilitate primară la copii, a.2015-201

Incidența dizabilității și ponderea gradelor de dizabilitate primară la copii, a.2016-2017

Tabelul 21. Incidența dizabilității la copii și ponderea gradelor de dizabilitate primară pe raioane, a.2016-2017

	TOTAL incidența				ponderea gradelor de dizabilitate (%)											
					gradul <i>sever</i>				gradul <i>accentuat</i>				gradul <i>mediu</i>			
	2016		2017		2016		2017		2016		2017		2016		2017	
	<i>abs.</i>	<i>la 1000 copii</i>	<i>abs.</i>	<i>la 1000 copii</i>	<i>abs.</i>	<i>%</i>	<i>abs.</i>	<i>%</i>	<i>abs.</i>	<i>%</i>	<i>abs.</i>	<i>%</i>	<i>abs.</i>	<i>%</i>	<i>abs.</i>	<i>%</i>
mun. Chișinău	372	2,9	264	2,1	173	46,5	abs	%	135	36,3	87	33,0	64	17,2	44	16,7
mun. Bălți	45	1,8	36	1,4	11	24,4	133	50,3	14	31,1	10	27,8	20	44,4	11	30,6
Total pe municipii	417	2,7	300	1,9	184	44,1	15	41,7	149	35,7	97	32,3	84	20,1	55	18,3
Anenii Noi	32	1,9	42	2,5	9	28,1	148	49,4	19	59,4	11	26,2	4	12,5	16	38,1
Basarabeasca	7	1,3	8	1,5	1	14,3	15	35,7	2	28,6	3	37,5	4	57,1	5	62,5
Briceni	38	2,8	21	1,6	13	34,2			15	39,5	7	33,3	10	26,3	7	33,3
Cahul	50	2,0	38	1,5	20	40,0	7	33,3	24	48,0	15	39,5	6	12,0	11	28,9
Cantemir	20	1,4	15	1,1	9	45,0	12	31,6	5	25,0	7	46,7	6	30,0	4	26,7
Călărași	27	1,7	37	2,4	6	22,2	4	26,7	17	63,0	18	48,6	4	14,8	11	29,7
Căușeni	40	2,1	52	2,8	10	25,0	8	21,6	17	42,5	27	51,9	13	32,5	10	19,2
Cimișlia	23	2,0	18	1,6	7	30,4	15	28,8	12	52,2	6	33,3	4	17,4	6	33,3
Criuleni	22	1,3	21	1,3	9	40,9	6	33,3	12	54,5	7	33,3	1	4,5	6	28,6
Dondușeni	20	2,6	24	3,1	14	70,0	8	38,1	3	15,0	6	25,0	3	15,0	7	29,2
Drochia	28	1,7	18	1,1	12	42,9	11	45,8	11	39,3	8	44,4	5	17,9	2	11,1
Dubăsari	8	1,1	11	1,6	7	87,5	8	44,4			6	54,5	1	12,5	3	27,3
Edineț	45	3,0	27	1,8	14	31,1	2	18,2	19	42,2	12	44,4	12	26,7	8	29,6
Fălești	39	2,0	31	1,6	15	38,5	7	25,9	12	30,8	14	45,2	12	30,8	5	16,1
Florești	35	2,0	28	1,6	12	34,3	12	38,7	20	57,1	17	60,7	3	8,6	6	21,4
Glodeni	23	1,9	27	2,2	13	56,5	5	17,9	7	30,4	8	29,6	3	13,0	9	33,3
Hîncești	77	3,0	62	2,5	12	15,6	10	37,0	48	62,3	27	43,5	17	22,1	17	27,4
Ialoveni	58	2,6	44	2,0	23	39,7	18	29,0	26	44,8	15	34,1	9	15,5	12	27,3
Leova	21	1,9	20	1,8	11	52,4	17	38,6	8	38,1	10	50,0	2	9,5	2	10,0
Nisporeni	26	1,8	29	2,0	7	26,9	8	40,0	16	61,5	12	41,4	3	11,5	6	20,7
Ocnîța	34	3,8	19	2,2	8	23,5	11	37,9	16	47,1	5	26,3	10	29,4	5	26,3
Orhei	104	4,0	45	1,7	59	56,7	9	47,4	31	29,8	15	33,3	14	13,5	13	28,9
Rezina	18	1,7	19	1,8	4	22,2	17	37,8	8	44,4	10	52,6	6	33,3	6	31,6
Rîșcani	31	2,4	18	1,4	10	32,3	3	15,8	15	48,4	9	50,0	6	19,4	3	16,7
Sîngerei	54	2,6	52	2,5	20	37,0	6	33,3	28	51,9	24	46,2	6	11,1	8	15,4
Soroca	27	1,5	42	2,3	10	37,0	20	38,5	13	48,1	18	42,9	4	14,8	10	23,8
Strășeni	59	3,0	57	2,8	12	20,3	14	33,3	35	59,3	27	47,4	12	20,3	20	35,1
Șoldănești	27	2,8	27	2,9	5	18,5	10	17,5	12	44,4	12	44,4	10	37,0	8	29,6
Ștefan-Vodă	37	2,4	26	1,7	14	37,8	7	25,9	13	35,1	15	57,7	10	27,0	5	19,2
Taraclia	27	3,2	32	3,9	9	33,3	6	23,1	12	44,4	15	46,9	6	22,2	12	37,5
Telenești	35	2,1	38	2,4	6	17,1	5	15,6	17	48,6	17	44,7	12	34,3	11	28,9
Ungheni	63	2,4	53	2,0	15	23,8	10	26,3	32	50,8	28	52,8	16	25,4	11	20,8
UTA Găgăuzia	89	2,6	99	2,9	29	32,6	14	26,4	43	48,3	50	50,5	17	19,1	15	15,2
-Comrat	37	2,4	34	2,3	10	27,0	34	34,3	20	54,1	12	35,3	7	18,9	4	11,8
-Ceadir Lunga	46	3,2	53	3,7	18	39,1	18	52,9	19	41,3	31	58,5	9	19,6	7	13,2
-Vulcanesti	6	1,3	12	2,6	1	16,7	15	28,3	4	66,7	7	58,3	1	16,7	4	33,3
Total pe raioane	1244	2,3	1100	2,1	425	34,2	1	8,3	568	45,7	481	43,7	251	20,2	280	25,5
Total Republica Malul Drept	1661	2,4	1400	2,0	609	36,7	339	30,8	717	43,1	578	41,3	335	20,2	335	23,9

Incidența dizabilității primare la persoane de vârstă 0 -17 ani 11 luni 29 zile pentru anul 2017 este de 2,0 la 1000 copii, a.2016 – 2,4 ‰. Incidența gradului sever și accentuat a scăzut cu 0,2‰, a gradul mediu a rămas constantă-0,5‰.

Structura dizabilității primare conform nozologiilor predominante la persoane în vârstă de 0-17 ani 11 luni 29 zile

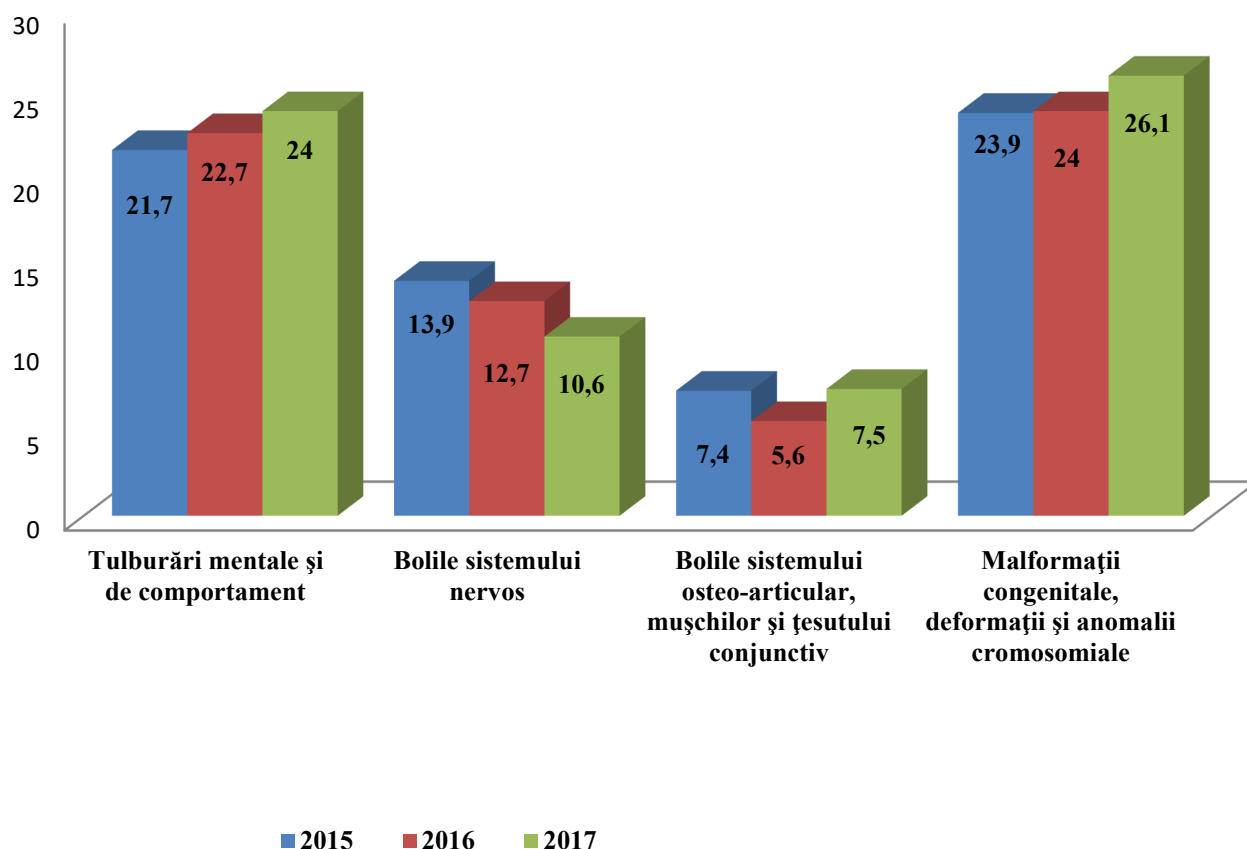

Figura 9. Structura dizabilității primare în vârstă de 0-17 ani 11 luni 29 zile conform nozologiilor predominante, anii 2015-2017

În funcție de nozologia în baza căreia s-a stabilit dizabilitatea primară, pe parcursul ultimilor ani predominante sunt malformațiile congenitale, deformări și anomalii cromosomiale.

În anul 2017 **I loc revine malformațiilor congenitale deformărilor și anomaliilor cromosomiale – 366 cazuri**, inclusiv malformații congenitale ale aparatului circulator-122 cazuri (33%), din care 61% revine segmentului de vârstă 0-2 ani 11 luni 29 zile.

Pe locul II s-au plasat tulburările mentale și de comportament – 336 cazuri, inclusiv retardul mental-208 cazuri (62%), din care 67% revine segmentului de vârstă 7-15 ani 11 luni 29 zile.

Locul III revine patologiilor sistemului nervos – 148 cazuri, inclusiv paralizia cerebrală infantilă-72 cazuri (49%).

Patologiile sistemului osteo-articular, mușchilor și țesutului conjunctiv – 105 cazuri. Bolile aparatului respirator – 73 cazuri (5,2%), bolile endocrine – 71 cazuri (5,1%).

Bolile ochiului și anexelor sale – 51 cazuri, grad mediu în 41%. Bolile urechii și apofizei mastoide – 33 cazuri, inclusiv surditatea – 27 cazuri, grad accentuat în 85%. Autism 117 total cazuri.

Dizabilitatea repetată la copii în vârstă de 0-17 ani 11 luni 29 zile

În anul 2017 au fost expertizați repetat 6214 copii. Grad de dizabilitate repetat a fost stabilit în 6195 cazuri. Comparativ cu anul 2016 numărul persoanelor expertizate repetat a scăzut nesemnificativ cu 1,6%, iar ponderea numărului persoanelor reîncadrate în grad de dizabilitate la a crescut cu 0,3%. Distribuția dizabilității repetate după mediul de trai: din mediul urban 2134 (34,4%) copii, inclusiv grad sever-488 copii (22,9%), grad accentuat-1066 copii (50%), grad mediu-580 copii (27,1%); din sectorul rural 4061 copii (65,6%), grad sever 742 copii (18%), grad accentuat-2226 copii (55%), și mediu-1093 copii (27%).

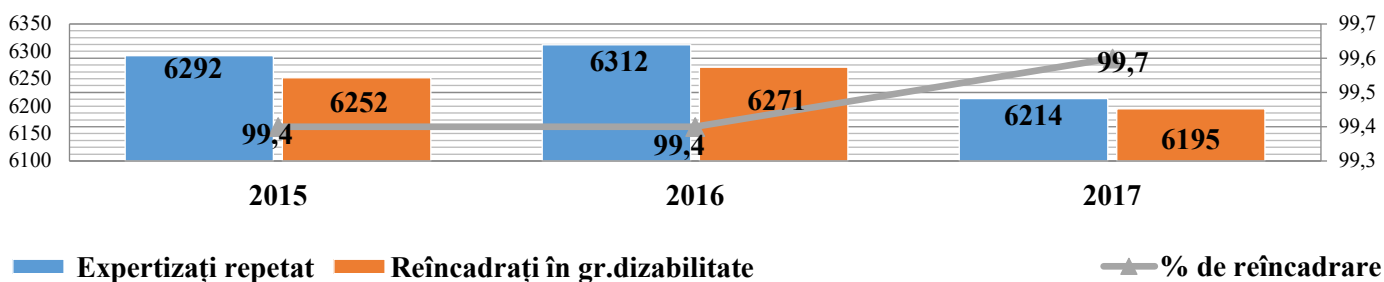

Figura 10. Încadrarea repetată în grad de dizabilitate, vîrsta de 0-17 ani 11 luni 29 zile, a.2015-2017

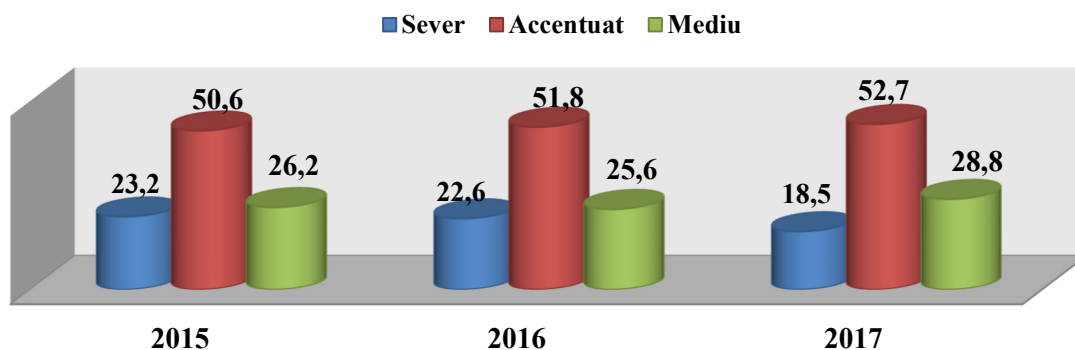

Figura 11. Structura gradelor de dizabilitate repetată, vîrsta de 0-17 ani 11 luni 29 zile, a.2015-2017

Este de menționat faptul, că în comparație cu anul 2016 ponderea gradului sever a scăzut cu 4,1%, gradului accentuat și mediu a crescut cu 0,9% și 3,2% respectiv.

Tabelul 22. Modificarea gradelor de dizabilitate, vîrsta de 0-17 ani 11 luni 29 zile, a.2015-2017

CNDDCM	sever → accentuat	sever → mediu	sever → anulat	accentuat → mediu	accentuat → anulat	mediu → anulat	accentuat → sever	mediu → accentuat	mediu → sever
a.2015	225	34	1	350	7	32	140	128	11
a.2016	227	14	5	312	14	22	148	138	14
a.2017	203	11	1	278	4	14	122	145	11

Pe parcursul anului 2017, în categoria copiilor în vârstă de 0 – 17 ani 11 luni 29 zile în total au fost 789 modificări de grad (a.2016 – 894), inclusiv majorat în 278 cazuri, 35% (a.2016 – 300/34%), micșorat și anulat la 511 persoane (64,7%), (a.2016 – 594/66,4%).

Dizabilitate stabilită fără termen

Dizabilitate stabilită fără termen la persoane în vârstă de 18 ani și peste

În anul 2017 gradul de dizabilitate fără termen a fost stabilit pentru 430 persoane (a.2016 – 313) din total persoane cu dizabilitate primară – 10168 (a.2016 – 10944 persoane) și pentru 6655 persoane (a.2016 – 4766) din dizabilitate repetată – 42044 (a.2016 – 41912).

Tabelul 23. Ponderea dizabilității fără termen stabilite primar și repetat, a.2017

CDDCM	Ponderea dizabilității f/t din total dizabilități primare		Ponderea dizabilității f/t din total dizabilități repetate	
	2016	2017	2016	2017
s.Rîșcani	9,8	10,2	17,2	30,8
s.Botanica	-	0,3	5,5	11,5
s.Centru	3,1	2,3	13,4	14,6
s.Ciocana	1,9	3,3	8,0	11,9
s.Buicani	1,2	2,6	9,7	16,1
Bălți	5,7	1,6	12,7	13,3
Edineț	7,6	8,2	16,1	18,1
Dondușeni	3,2	7,0	15,8	17,2
Cimișlia	2,4	3,0	5,9	4,2
Cahul	2,8	2,8	11,9	25,7
Călărași	1,8	2,9	7,3	9,2
Hîncești	2,7	4,0	13,2	27,0
Orhei	3,8	7,4	22,5	19,5
Ungheni	5,0	2,9	11,4	8,4
Sîngerei	4,2	6,7	15,8	23,6
Șoldănești	0,8	1,4	5,4	4,7
C-Lunga	4,8	4,3	16,0	27,8
Drochia	2,2	3,8	6,3	25,9
Fălești	2,8	2,9	11,6	17,7
Ștefan-Vodă	3,1	1,8	21,7	7,8
Soroca	1,6	5,5	7,9	15,3
Comrat	1,4	-	15,0	15,4
TOTAL	2,9	4,2	11,4	15,8

Comparativ cu anul precedent se constată o creștere a ponderii dizabilității primare și repetate fără termen cu 1,3% și 4,4% respectiv.

Dizabilitate stabilită până la 18 ani la copii în vârstă 0 – 17 ani 11 luni 29 zile

Tabelul 24. Ponderea dizabilității stabilite până la 18 ani (primare și repetate) din din total dizabilități, a., 2017

	Total copii cu dizabilități	dizabilitate stabilită până la 18 ani	dizabilitate stabilită până la 18 ani din total dizabilități (%)
mun. Chișinău	1295	93	7,2
mun. Bălți	226	9	4,0
Anenii Noi	167	4	2,4
Basarabeasca	59	2	3,4
Briceni	149	15	10,1
Cahul	260	20	7,7
Cantemir	146	5	3,4
Călărași	183	9	4,9
Căușeni	181	11	6,1
Cimișlia	90	6	6,7
Criuleni	156	7	4,5
Dondușeni	114		
Drochia	175	2	1,1
Dubăsari	60	2	3,3
Edineț	187	28	15,0
Fălești	209	7	3,3
Florești	223	11	4,9
Glodeni	118	4	3,4
Hîncești	299	5	1,7
Ialoveni	229	4	1,7
Leova	103	4	3,9
Nisporeni	130	11	8,5
Ocnîța	137	-	-
Orhei	340	14	4,1
Rezina	130	15	11,5
Rîșcani	154	2	1,3
Sîngerei	214	27	12,6
Soroca	240	23	9,6
Strășeni	271	8	3,0
Șoldănești	151	26	17,2
Ștefan-Vodă	143	14	9,8
Taraclia	125	15	12,0
Telenești	201	19	9,5
Ungheni	313	21	6,7
-Comrat	167	16	9,6
-Ceadir Lunga	226	39	17,3
-Vulcanesti	24	2	8,3
Total RM Malul Drept	7595	500	6,6

Pentru categoria de vârstă 0 – 17 ani 11 luni 29 zile, în anul 2017 dizabilitatea stabilită până la 18 ani din număr total copii cu dizabilități – 7595 constituie 6,6% sau cu 2,5% mai puțin, ca anul precedent (9,1%) .

Concluzii generale:

1. Datele evaluate pentru a. 2017 denotă reducerea numărului persoanelor cu dizabilități (primare și repetate) comparativ cu a. 2016 cu 981 cazuri (1,7%), inclusiv la adulți – cu 644 cazuri (1,3%), la copii cu 337 cazuri (4,3%);
2. Pe perioada ultimilor 3 ani dizabilitatea primară la persoane adulte cu vârsta de 18 ani și peste denotă o descreștere lentă. Pentru a.2017 incidența dizabilității primare a scăzut cu 27,4 la 100 mii locuitori.
3. Structura gradelor a rămas neschimbată comparativ cu anii precedenți, accentuat (49,6%) → mediu (33,6%) → sever (16,9%);
4. Pe perioada ultimilor 5 ani predomină dizabilitatea primară în mediul rural, comparativ cu cel urban, ponderea dizabilității primare rurale fiind de 63%, iar urbane-37%, situație similară cu anul precedent;
5. Structura dizabilității conform vârstei reflectă predominarea vârstei peste 50 ani (59%), urmată de segmentul de vârstă de 40 – 49 ani (22,3%), similar pe parcursul ultimilor ani;
6. Estimarea patologiilor încadrate în grad de dizabilitate pe perioada ultimilor 3 ani scoate în evidență prevalența tumorilor, cu 21,5%, din contul tumorilor maligne – 97%, urmate de bolile aparatului circulator cu 19,7%, bolile sistemului osteo – articular, ale mușchilor și țesutului conjunctiv – 11,9%;
7. Dizabilitatea severă și accentuată prevalează în tumori – 39% și 48% respectiv, dizabilitatea medie în bolile sistemului osteo-articular, mușchilor și țesutului conjunctiv cu 62%;
8. Ponderea persoanelor reîncadrate în grad de dizabilitate (98,4%) nu s-a schimbat comparativ cu a. 2016;
9. În cazul structurii gradelor de dizabilitate repetată, în comparație cu a. 2016 ponderea dizabilității severe a crescut cu 0,3%, medii cu 1,0% iar cea accentuată a scăzut cu 1,4%;
10. La copii cu vârsta de 0 – 17 ani 11 luni 29 zile în anul 2017 gradul de dizabilitate a fost stabilit primar pentru 1400 persoane cu 15,8% mai puțin ca anul precedent (a.2016-1691), din care 66% revine sexului masculin. Ponderea gradului sever și accentuat a scăzut cu 1,9% și 1,8%, mediu – a crescut cu 3,7% comparativ cu anul precedent;
11. În structura dizabilității primare, pe parcursul ultimilor ani predomină malformațiile congenitale deformații și anomalii cromosomiale cu 26,1%, urmate de tulburările mentale și de comportament (24%) și bolile sistemului osteo-articular, mușchilor, și țesutului conjunctiv (7,5%);
12. Comparativ cu anul precedent se constată o creștere a ponderii dizabilității primare și repetate fără termen cu 1,3% și 4,4% respectiv;
13. Ponderea dizabilității stabilită până la 18 ani (primară și repetată) din număr total copii cu dizabilitate primară și repetată constituie 6,6%, cu 2,5% mai puțin, ca a.2016 (9,1%);
14. Pe parcursul anului 2017 au parvenit total 409 petiții, cu 25% mai puțin ca a. 2016. Cu subiect de dezacord cu gradul de dizabilitate au parvenit 107 petiții (a.2016-190), cu solicitare de încadrare în grad de dizabilitate – 158.

Obiectivele pentru anul 2018

1. Eficientizarea mecanismului național de determinare a dizabilității la copii și adulți, în conformitate cu implementarea modelului biopsihosocial în procesul de determinare a dizabilității bazat pe principiile și instrumentele CIF;
2. Implementarea continuă a politicilor privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu dizabilități din RM;
3. Asigurarea activității multi-disciplinare a asistenților sociali și psihopedagogilor asupra procesului de examinare și evaluare a persoanelor cu dizabilități;
4. Monitorizarea continuă a indicatorilor de bază și a managementului activității CNDDCM conform măsurilor vizate în proiectul Băncii Mondiale în cadrul Proiectului Modernizarea Serviciilor Guvernamentale 2018-2022 prin: 1)Reengineeringul proceselor de management și coordonarea reformelor în CNDDCM; 2)Formarea platformei și serviciilor digitale (inclusiv formarea și extinderea punctelor de acces pentru servicii electronice); 3)Dezvoltarea capacității instituționale în furnizare de servicii de către CNDDCM;
5. Promovarea imaginii CNDDCM în societate prin desfășurarea proiectelor informaționale precum și extinderea/diversificarea relațiilor de colaborare multilaterală cu reprezentanții mass-media.
6. Respectarea rigorilor integrității instituționale în scopul neadmiterii cazurilor frauduloase în activitatea CNDDCM și structurilor sale;
7. Fortificarea capacităților resurselor umane prin formarea profesională continuă a angajaților CNDDCM și participarea la elaborarea tematicilor pentru instruire în conformitate cu cerințele actuale.
8. Asigurarea generării rapoartelor statistice complexe în rezultatul implementării Sistemului Automatizat Informațional în activitatea serviciului de determinare a dizabilității;
9. Implementarea Conceptului privind reforma sistemului de determinare a dizabilității din RM (Dispoziția Guvernului RM nr.43 din 04.05.2017);
10. Implementarea obiectivelor Planului de Acțiuni privind Programul Național de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități pentru anii 2017-2022.